

FFI-RAPPORT

20/01489

Heimevernet mot 2030: Mulige oppdrag og ambisjonsnivåer

Steinar Gulichsen
Dagfinn Furnes Vatne
Per Kristian Dahl

Heimevernet mot 2030: Mulige oppdrag og ambisjonsnivåer

Steinar Gulichsen
Dagfinn Furnes Vatne
Per Kristian Dahl

Emneord

Heimevernet
Langtidsplanlegging
Scenarioer
Kapabilitetskrav

FFI-rapport

20/01489

Prosjektnummer

1489

Elektronisk ISBN

978-82-464-3278-6

Engelsk tittel

Proposed tasks and levels of ambition for the future Norwegian Home Guard

Godkjenner

Espen Berg-Knutsen, *forsknings sjef*

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskreven signatur.

Opphavsrett

© Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Publikasjonen kan siteres fritt med kildehenvisning.

Sammendrag

Gjennom behandlingen av Landmaktsproposisjonen i 2017 besluttet Stortinget den videre utviklingen for landmakten i Forsvaret. I vedtaket ble regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med «en helhetlig faglig vurdering av Heimevernets behov for bemanning, trening og utstyr for å løse sine oppgaver». For å svare på dette vedtaket ble det blant annet opprettet et prosjekt «Heimevernet mot 2030» ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), som avsluttes i 2021. Denne rapporten er en del av dette prosjektet.

I denne rapporten vil vi først gå gjennom prosjektets forslag til retningsgivende prinsipper for fremtidens heimevern basert på funnene i første del av prosjektet, før vi presenterer et sett med generiske oppdragstyper vi ser det som aktuelt å gi Heimevernet. Til slutt vil vi gå gjennom fire foreslåtte mulige ambisjonsnivåer som beskrives i form av hva Heimevernet kan innrettes for å få til. Disse ambisjonsnivåene er:

- Ambisjonsnivå 1: Overvåking og respons
- Ambisjonsnivå 2: Sikring og innsats
- Ambisjonsnivå 3: Samtidig innsats
- Ambisjonsnivå 4: Slagkraftig sikring og innsats

Denne rapporten er et ugradert utdrag fra en gradert FFI-rapport som beskriver mer detaljert hvilke evner Heimevernet vil måtte ha for å løse de ulike generiske oppdragstypene. De ulike oppdragstypene kan oppsummeres i følgende fire kategorier: *Bekjempe*, *Overvåke*, *Sikre* og *Samvirke*.

For å kunne ta en beslutning om hvordan Heimevernet skal innrettes spiller både oppdragene og ambisjonsnivåene vi presenterer i denne rapporten en viktig rolle. Ved å kombinere oppdragene med ambisjonsnivåene vil det være mulig å kvantifisere kravene til ulike fremtidige strukturalternativer for Heimevernet. Prosjektet vil jobbe videre med dette frem mot sommeren 2021, når sluttrapporten skal leveres. En slik sammenstilling vil synliggjøre hva et fremtidig Heimevern vil kunne gjøre. Dette vil gi beslutningstakerne et bedre grunnlag for å beslutte hvordan strukturen til Heimevernet skal bli i fremtiden.

Den videre utviklingen av Heimevernet må vurderes opp mot helheten i forsvarsstrukturen, for å identifisere en mest mulig kostnadseffektiv styrkestruktur. Dette gjøres i de fireårige planprosessene for den videre utviklingen av forsvarssektoren. I dette arbeidet vil resultatene fra dette prosjektet være et viktig innspill, sammen med en rekke andre innspill som belyser andre deler av Forsvarets struktur.

Summary

In 2017 the *Storting* decided the future development of the Norwegian land force structure. The *Storting* also tasked the government to conduct a thorough review of the personnel, training, and equipment needs of the Home Guard. As a response to this task, a research project was established at the Norwegian Defence Research Establishment (FFI) to analyse the future Home Guard. This report is a part of that research project. The final report will be delivered in 2021.

This report proposes a set of guiding principles for the future Home Guard, based on the first report from the project. Furthermore the report proposes a set of generic missions that could be given to the Home Guard. Finally, the report proposes the following four levels of ambition that can form the basis for the development of the future Home Guard;

- Level of ambition 1: Surveillance and response
- Level of ambition 2: Protection and engagement
- Level of ambition 3: Simultaneous engagement
- Level of ambition 4: Powerful protection and engagement

The generic missions proposed in this report shows what the future Home Guard should be structured towards. In addition to command and control, the different missions proposed can be grouped into four different categories: *Defeat*, *Observe*, *Secure*, and *Co-operate*.

The decision on how to structure the future Home Guard will depend on the missions and levels of ambition presented in this report. By combining the missions with the level of ambition it will be possible to quantify the requirements for different force structure alternatives for the future Home Guard. The project will continue the work resulting in a final report in the summer of 2021 where different alternative structures will be presented. This will give the political authorities an important input in order to reach a decision on how to structure the future Home Guard.

In order to identify the most cost effective force structure for the entire Norwegian defence, the future Home Guard must be analysed conjunction with the rest of the force structure elements. This is done in the quadrennial defence review process. The results from this project and analysis covering other aspects of the force structure will serve as important inputs to this process.

Innhold

Sammendrag	3
Summary	4
Forord	6
1 Innledning	7
2 Retningsgivende prinsipper for fremtidens heimevern	11
3 Oppdragsbeskrivelse for fremtidens heimevern	14
3.1 Diskusjonsseminarer – oppdrag i ulike scenarioer	15
3.2 Generiske oppdrag – sammenstilling	25
4 Ambisjonsnivåer for fremtidens heimevern	30
4.1 Grunnleggende kjennetegn ved alle ambisjonsnivåene	31
4.2 Risiko og ambisjonsnivå	32
4.3 Ambisjonsnivåer	33
5 Avslutning	36
Forkortelser	38
Referanser	39

Forord

Gjennom behandlingen av Landmaktsproposisjonen i 2017 (Innst. 50 S (2017–2018) jf. Prop. 2 (2017–2018)) besluttet Stortinget den videre utviklingen for landmakten i Forsvaret. I vedtaket ble regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med «en helhetlig faglig vurdering av Heimevernets behov for bemanning, trening og utstyr for å løse sine oppgaver». For å svare på dette vedtaket ble det blant annet opprettet et prosjekt på FFI for å se på fremtidens heimevern, FFI-prosjekt 1489 – Heimevernet mot 2030. Denne rapporten er en del av dette prosjektet, som skal levere siste rapport i 2021.

Første rapport utgitt i 2019 omhandlet Heimevernets overordnede rolle og oppgaver i fremtiden. Denne rapporten går i dybden på mulige oppgaver Heimevernet skal løse, samt ulike ambisjonsnivåer for å løse disse oppgavene. Siste rapport som utgis i 2021 vil foreslå strukturalternativer til de ulike ambisjonsnivåene.

FFI-prosjekt 1489 er etablert for å ta frem et beslutningsunderlag for Heimevernet og politiske myndigheter knyttet til framtidige veivalg for Heimevernet. Prosjektet retter seg primært inn mot behandlingen av en ny langtidsplan for forsvarssektoren for perioden 2025–2028. Prosjektets bidrag til langtidsplanen som for tiden ligger til behandling i Stortinget (Prop. 62 S (2019–202) – Vilje til beredskap – evne til forsvar – Langtidsplan for forsvarssektoren) er således begrenset til avtapninger fra foreløpige analyser.

Kjeller, 1.7.2020

Steinar Gulichsen,
Dagfinn Furnes Vatne,
Per Kristian Dahl

1 Innledning

Hvorfor ser Heimevernet ut som det gjør, og hvordan bør det se ut i fremtiden? Heimevernets faktiske evner og kapasitet er relativt lite kjent, både blant militære og sivile. Når trusselbildet i tillegg kan fremstå som uklart, kan det oppstå usikkerhet rundt hva Heimevernet forventes å gjøre, og hva styrken faktisk er dimensjonert for. En slik usikkerhet omkring Heimevernets faktiske bidrag har historisk bidratt til at ambisjonsdiskusjonene for Heimevernet i langtidsplan-sammenheng i hovedsak har handlet om hvor stort antall soldater Heimevernet skal ha, og i mindre grad gått inn i en diskusjon om hva styrken faktisk skal evne å gjøre.¹ Resultatet blir at samfunn og myndigheter i liten grad vet hvilken nytte man får av å bruke ressurser på Heimevernet.

FFI-prosjektet *Heimevernet mot 2030*² ønsker å bidra til å redusere dette misforholdet. Prosjektet skal tydeliggjøre hvilke krav man kan sette til Heimevernet, både i form av hvilke trusler og oppdrag som skal kunne håndteres, og hvor mange parallelle oppdrag som skal kunne løses. Konklusjonen i prosjektets første rapport³ var at Heimevernet bør være en militær organisasjon som i dag, men i enda større grad innrettet for å kunne håndtere gråone-problematikk og irregulære trusler. Dette innebærer økt behov for samvirke med sivile aktører og økt evne til å støtte krisehåndtering i sivil sektor. I denne rapporten tar vi disse konklusjonene videre for å se hva det kan bety i praksis.

Det finnes ikke noe entydig objektivt svar på spørsmålet om hvordan Heimevernet bør innrettes i fremtiden, eller hvor stort omfang det bør ha. Som i all annen forsvarsplanlegging er omfangsbetraktninger avhengig av politiske myndigheters risikovurdering og avveining opp mot andre goder. Langtidsplanleggingen i forsvarssektoren har tradisjonelt vært sentrert rundt evnen til å drive høyintensiv strid, da dette betraktes som det mest krevende, og dermed dimensjonerende oppdraget. Heimevernet løser imidlertid også en rekke andre oppgaver, blant annet knyttet til samvirke med sivilsamfunnet og sivile leverandører, som gjør det mulig for Forsvaret for øvrig å gjennomføre høyintensitetsoperasjoner.

En god beslutning om Heimevernets fremtidige størrelse og evnespekter forutsetter et avklart ambisjonsnivå, altså at beslutningstakerne har en god forståelse for hvilken ytelse de kan få fra den strukturen som blir vedtatt. Formålet med denne rapporten er å skissere ulike ambisjonsnivåer det kan være aktuelt å legge til grunn for Heimevernets videre utvikling. Disse ambisjonsnivåene beskrives ikke i form av hvordan Heimevernets struktur skal se ut med tanke

¹ I det offentlige rom har diskusjonen om Heimevernet de senere årene i stor grad vært sentrert rundt objektsikring, blant annet i ulike høringer om objektsikring i Stortinget, som oppfølging av Riksrevisjonens undersøkelse om objektsikring, se f. eks. Riksrevisjonen (2018): Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølging av objektsikring – oppdatert – Dokument 3:11 (2017–2018). Selv om objektsikring er en av Heimevernets viktigste oppgaver skal Heimevernet også utføre andre oppdrag innenfor rammene av territorielle operasjoner. Riksrevisjonen trekker blant annet frem territoriell overvåking og kontroll, sikring i forbindelse med mottak av allierte styrker og sikring og beskyttelse av sivile og militære nøkkelobjekter som ansvarsområder for Heimevernet i en krisesituasjon.

² FFI-prosjekt 1489.

³ Hove, Kjetil. H., Espen Berg-Knutsen, Per Kristian Dahl og Nina Rones (2019). Heimevernet mot 2030: Framtidig rolle og oppgaver. FFI-rapport 19/01682.

på antall soldater, treningsnivå og utstyr. Ambisjonsnivåene beskrives derimot på evnenivå ved å peke på hvilke oppdrag som skal kunne løses og i hvilket omfang.⁴ Dette sier noe om hvilken nytte man får og hvilken risiko man tar ved å velge ulike ambisjonsnivåer.

Et ambisjonsnivå sier noe om den politiske viljen og målsettingene innenfor et politikkområde. I vårt tilfelle uttrykker et ambisjonsnivå den politiske målsettingen for hva man ønsker at fremtidens heimevern skal være i stand til å utføre. Tydelige ambisjonsnivåer er helt avgjørende for å kunne vurdere om et strukturalternativ faktisk oppfyller de politiske målsettingene. Ofte uttrykkes ambisjonsnivåene for Forsvaret implisitt gjennom vedtak av en struktur, noe som kan gjøre nettopp en slik sammenligning krevende. For å bidra til en bedre forståelse for hva som kan være mulige politiske ambisjoner med et fremtidig heimevern utleder vi i denne rapporten et sett med ulike ambisjonsnivåer.

Denne rapporten er et ugradert utdrag fra en gradert FFI-rapport⁵ der vi også går detaljert gjennom hvilke evner Heimevernet vil måtte ha for løse de ulike oppdragstypene vi viser til i denne rapporten. For de ulike ambisjonsnivåene vi skisserer her vil man kunne utlede totale krav for en struktur. I løpet av 2021 vil prosjektet munne ut i en sluttrapport der ulike strukturalternativer vil bli presentert. Disse strukturalternativene vil være mulige måter å realisere ambisjonsnivåene på. Et ambisjonsnivå vil kunne realiseres på ulike måter, for eksempel ved ulik bruk av teknologiske løsninger bare man i sum har de nødvendige evnene. Når strukturalternativene er utarbeidet, vil man også få kostnadsestimater som er nødvendige for å kunne gjøre gode beslutninger om hvilket ambisjonsnivå man skal legge til grunn i den videre utviklingen.

Arbeidet som presenteres her er gjennomført i tråd med FFIs kapabilitetsbaserte metodikk for analysestøtte til Forsvarets langtidsplanlegging.⁶ Når FFI studerer funksjonsområder i Forsvaret i større detalj enn tidligere, må metodikken tilpasses problemet, så også i dette tilfellet. I de overordnede forsvarsanalysene har Heimevernet tidligere blitt studert i svært grov oppløsning. For å komme ned på et detaljnivå som gjør det mulig å analysere evnebehov for Heimevernet har vi derfor gjennomført nye scenariovurderinger med vignetter tilpasset spørsmålene om Heimevernets rolle og oppdrag. Disse vurderingene har blitt gjort i diskusjonsseminarer der fagfolk både fra Forsvarets avdelinger og en rekke sivile beredskapsaktører har deltatt. Videre har vi gjennomført bilaterale møter med de relevante avdelingene i Forsvaret og med aktører i sivil sektor som har et potensielt beskyttelsesbehov. Trusselvurderingene vi har lagt til grunn har blitt utarbeidet gjennom diskusjoner med Etterretningstjenesten og Heimevernssstaben.

I denne rapporten vil vi først gå gjennom og utdype de tidligere foreslåtte retningsgivende prinsippene for fremtidens heimevern (kapittel 2) (Hove mfl. 2019). Formålet med dette er å etablere en avgrensning for hva vi tenker som innenfor og utenfor Heimevernets fremtidige

⁴ I denne rapporten presenteres kun en overordnet beskrivelse av ambisjonsnivåene, mens den mer detaljerte beskrivelsen med oppdragsomfang vil utarbeides senere i prosessen.

⁵ Forsvarets forskningsinstitutt: (U) Heimevernet mot 2030: Mulige oppdrag og kapabilitetskrav, 2020, FFI-rapport 20/01547.

⁶ Forsvarets forskningsinstitutt (2020): Norwegian long-term defence analysis – a scenario- and capability based approach. FFI-rapport [Under arbeid].

ansvarsområder. Deretter vil vi utlede hvilke oppdragstyper vi ser det som aktuelt å gi Heimevernet (kapittel 3), med utgangspunkt i trusselvurderinger og scenariovurderingene vi har gjennomført. Til slutt vil vi gå gjennom fire foreslåtte mulige ambisjonsnivåer (kapittel 4) som beskrives i form av hva Heimevernet kan innrettes for å få til. Disse ambisjonsnivåene er:

- Ambisjonsnivå 1: Overvåking og respons
- Ambisjonsnivå 2: Sikring og innsats
- Ambisjonsnivå 3: Samtidig innsats
- Ambisjonsnivå 4: Slagkraftig sikring og innsats

Trussel- og scenariovurderingene som ligger til grunn for vurderingene våre samt analysen av hvilke evnekrav man må stille for å løse de ulike oppdragene er graderte og blir ikke presentert i denne ugraderte rapporten. Disse detaljene finnes i den tilhørende graderte rapporten.⁷

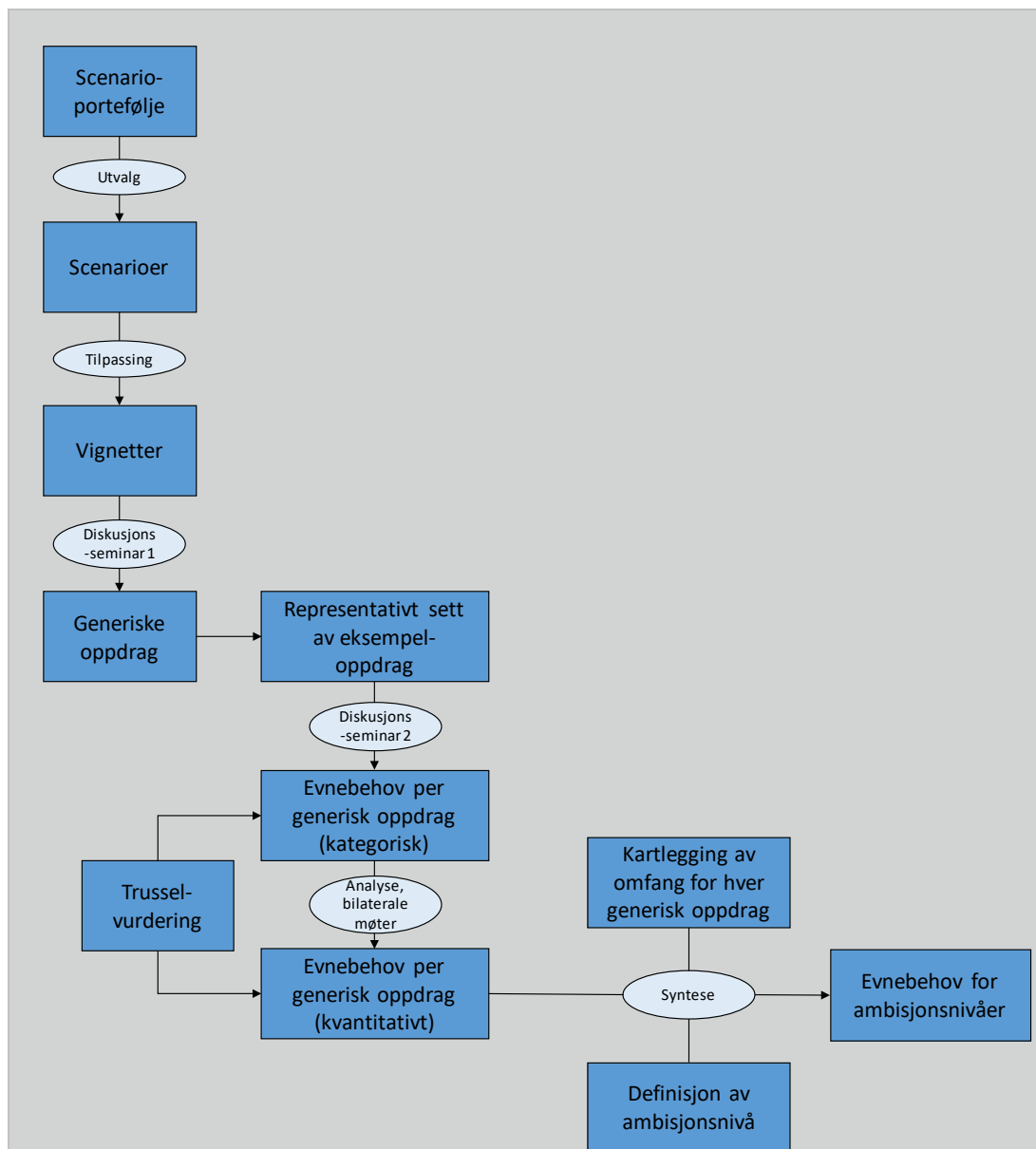
Boks 1.1 Prosjektets arbeidsmetodikk

Denne rapporten er basert på en gradert FFI-rapport som i detalj utleder generiske oppdrag og nødvendige kapabiliteter (evner) for fremtidens heimevern (Forsvarets forskningsinstitutt, 2020). I den graderte rapporten går vi også detaljert gjennom metoden som er benyttet for å utlede oppdragene og hvilke kapabiliteter som er nødvendig for å løse dem. I denne rapporten har vi valgt å trekke ut de mest sentrale ugraderte delene av denne rapporten for å bidra til en offentlig debatt omkring fremtidens Heimevern. Metoden beskrevet i den graderte rapporten er ikke i seg selv gradert, men vi har allikevel ikke valgt å ta med en detaljert redegjørelse for metoden i denne rapporten. Bakgrunnen er at metodekapittelet i den graderte rapporten dekker mer enn det som omtales i denne rapporten.

Metoden vi benytter i analysen av fremtidens Heimevern er basert på den overordnede metoden FFI benytter til støtte for langtidsplanleggingen i forsvarssektoren⁸, men er tilpasset analysens formål og problemområde. Kort oppsummert kan prosjektets arbeidsmetodikk beskrives som i figuren under.

⁷ Forsvarets forskningsinstitutt (2020).

⁸ Se Forsvarets forskningsinstitutt (2020) for en mer detaljert redegjørelse for den helhetlige metoden.

I arbeidet har vi tatt utgangspunkt i FFIs scenarioportefølje⁹ og laget vignetter til disse som passer til en analyse av Heimevernet. Gjennom ulike gruppeprosesser, møter og analyser har vi så kommet frem til et sett med generiske oppdrag og kapabiliteter som kan være relevante for fremtidens heimevern. Disse oppdragene har så blitt satt opp mot en trusselvurdering, noe som har gjort oss i stand til å etablere kapabilitetskravene for de generiske oppdragene. I det videre arbeidet vil vi, blant annet basert på ambisjonsnivåene

⁹ Scenarioporteføljen er blant annet dokumentert i Åtland, Kristian, Alexander Beadle, Sverre Diesen, Sigurd Glærum, Torgeir Mørkved, Tore Nyhamar og Anne Stenersen (2018): Gjennomgang av FFIs scenariogrunnlag for Forsvarets langtidsplanlegging, 2018. FFI-rapport 18/00669 (BEGRENSET) og Forsvarets forskningsinstitutt (2019): (U) Scenariobeskrivelse, -analyse og kapabilitetskrav. FFI-rapport 19/00165 (KONFIDENSIELT).

i denne rapporten, kartlegge omfanget av de ulike oppdragene for å utlede kapabilitetskrav for hvert enkelt ambisjonsnivå. Disse kravene vil så danne utgangspunktet for utarbeidelsen av ulike struktur-alternativer. Dette arbeidet vil foregå frem mot prosjektets slutt, sommeren 2021.

2 Retningsgivende prinsipper for fremtidens heimevern

Hove mfl. (2019) trekker opp roller og oppgaver for fremtidens heimevern. Dette utgjør et viktig grunnlag for denne rapporten. I utledningen av oppdragene og ambisjonsnivåene er det viktig å ha noen retningsgivende prinsipper for utviklingen av fremtidens heimevern som setter begrensninger for hvilke krav som skal settes, og som er styrende for hva organisasjonen skal være i stand til å gjøre. Hove mfl. (2019) skisserer noen viktige prinsipper som vi tar med oss i dette arbeidet:

- **Fleksibel støtte**
Heimevernet bør i fremtiden være en fleksibel reservestyrke til støtte for andre sivile og militære beredskapsorganisasjoner. *Fleksibilitet* innebærer evne til innsats i hele konfliktspekteret fra fred, via krise, til krig. Det innebærer også mulighet for støtte på tvers av sektorer og innenfor et bredt spekter av oppgaver og volum. *Støtte* innebærer å gjøre de eksisterende beredskapsorganisasjonene i samfunnet, herunder eksempelvis Forsvaret, politiet og Sivilforsvaret, bedre i stand til å løse oppgavene innenfor sine respektive ansvarsområder. Heimevernet kan også bistå det sivile samfunn der andre beredskapsorganisasjoners ressurser ikke strekker til. *Fleksibilitet* innebærer også kort reaksjonstid og evne til lokal innsats over hele landet når som helst, men også evne til kraftsamling ved behov.
- **Sivil-militært samvirke**
Et tettere sivil-militært samvirke vil bidra til en felles situasjonsforståelse på tvers av samfunnssektorer. Spesielt viktig blir dette når varslingstiden blir kortere og situasjonene mer uoversiktlige. Sivil-militært samvirke blir også mer kritisk viktig når praktiseringen av sektorprinsippet utfordres blant annet gjennom motstanderens bruk av irregulære virkemidler. Ikke bare må interaksjonen mellom departementer fungere – det må den også mellom etater. Å gå fra samarbeid til samvirke må til for å gjøre Heimevernet til en effektiv beredskapsorganisasjon.

- **Lokal forankring**

Heimevernet har helt fra starten hatt en lokal forankring. I dette ligger det at Heimevernet bygger lokale nettverk på tvers av samfunnssektorer. Det innebærer blant annet at dersom en krise inntreffer, vet Heimevernets mannskaper i området hvor de skal gå for å skaffe nødvendige ressurser. Nettverk betyr også at de lokale mannskapene er godt egnet til å registrere og videreformidle avvik fra normalsituasjonen. Her er det viktig å presisere at dette på ingen måte innebærer at mannskaper skal drive med overvåkning, spesielt ikke av landets borgere. Denne informasjonen må det så finnes et system for å få videreformidlet. For å få til en styrket lokal forankring kreves en styrket oppmerksomhet rundt områdestrukturen som det sentrale strukturelementet i Heimevernet. Områdestrukturen bør finnes i alle deler av landet, slik at forutsetningene for å kunne samvirke med sivile partnere der de holder til er tilstede. Tyngdepunktet bør være ved sårbare punkter, det vil si der det bor mye folk og i områder av stor militær betydning.

Basert på disse retningsgivende prinsippene skisserer Hove m.fl. (2019) et sett med overordnede oppgaver som kan være aktuelle for fremtidens heimevern:

- Bidra til forsvaret av Norge
 - Sikring av objekter og beskyttelse av akser
 - Overvåkning og kontroll for situasjonsforståelse
 - Alliert mottak
 - Bekjemping
 - Ivaretagelse av lokalt territorielt ansvar
- Bistå politiet
- Bistå andre sivile myndigheter og aktører

Hove m.fl. (2019) skisser videre et konsept, eller helhetlig idé, for hvordan Heimevernet bør operere:

- Heimevernet skal stille komplementære ressurser til støtte for andre deler av Forsvaret.
- Heimevernet skal bidra til godt samvirke mellom sivil og militær side.
- Heimevernet skal tilby en generell reservekapasitet til støtte for andre deler av samfunnet i fred, krise og krig.

Dette betyr blant annet at HV må være en «generell, desentralisert mobiliserbar militær kapasitet, med tyngdepunkt der folk bor, som i tett samvirke med sivile aktører, raskt og med stor utholdenhet, kan utnytte egen sivil kompetanse og nettverk for å styrke forsvaret av nasjonale sikkerhetsinteresser, grunnleggende nasjonale funksjoner og andre mekanismer i samfunnet i fred, krise og krig.» (Hove mfl., 2019, s. 172).

Som en militær organisasjon vil det være de militære oppgavene som danner utgangspunktet for dimensjoneringen av Heimevernet. Den fleksible støtten til andre beredskapsorganisasjoner gjennomføres med de til enhver tid tilgjengelige militære ressursene, slik at det ikke etableres dedikerte ressurser i HV basert på konkrete oppdrag til støtte for sivile myndigheter. Begrunnelsen for dette er at dersom støtten er avhengig av spesialiserte ressurser (og/eller kompetanse), så bør heller den aktuelle beredskapsaktøren selv besitte ressursene. Størrelsen på fremtidens Heimevern vil imidlertid kunne dimensjoneres basert på behovet for støtte til sivile myndigheter. Dette vil være avhengig av hvilket ambisjonsnivå som legges til grunn for utviklingen.

Heimevernet skiller seg fra resten av Forsvaret i det at hele organisasjonen er basert på mobilisering. En konsekvens av dette blir at mengden årlig trening nødvendigvis ikke kan bli høy.¹⁰ Som en konsekvens av dette igjen blir det viktig for HV å utnytte den begrensede årlige treningen på en god måte, og innrette den mot enklere militære ferdigheter av generell karakter. Det betyr at oppgaver av mer spesialisert karakter, og som krever et høyt ferdighetsnivå, ikke naturlig faller inn i Heimevernets oppdragsportefølje, med mindre HV evner å utnytte den sivile kompetansen til mannskapene i en slik oppdragsløsning.

Et sentralt prinsipp er altså at HV skal stille komplementære ressurser også til støtte for andre deler av Forsvaret. Kompetansekrevende og spesialiserte kapasiteter som beskyttelse i cyberdomenet, rydding av miner, ildledning på dypet o.l. må bli ivaretatt av de delene av Forsvaret som har et naturlig ansvar for dette til daglig. I situasjoner hvor det er åpenbart at det vil være kosteffektivt at HV ivaretar enkelte kapasiteter, for eksempel fordi kapasiteten ikke trenger å være stående, vil det være nødvendig å foreta en konkret vurdering.

Heimevernet er i dag den eneste landsomfattende organisasjonen i Forsvaret med en lokal forankring, noe som gir et godt grunnlag for sivil-militær koordinering og samvirke innenfor rammene av totalforsvaret. Dette er også avgjørende for at HV skal kunne fungere etter prinsippet om å tilby en generell reservekapasitet til støtte for andre deler av samfunnet. For at det sivil-militære samvirket skal fungere så godt som mulig er det avgjørende at koordineringsmekanismene på alle nivåer videreutvikles.

Oppsummert betyr diskusjonen over at vi tar med oss følgende momenter i den videre vurderingen av oppdrag og ambisjonsnivåer for fremtidens heimevern:

- Fremtidens heimevern skal være en generell, fleksibel, mobiliserbar reservekapasitet. Den er basert på mannskaper med militær grunnutdanning med begrenset årlig trening, og med viktig sivil tilleggskompetanse. Dette setter begrensninger når det gjelder graden av kompleksitet og spesialisering i oppdragsporteføljen, men åpner for et bredere spekter av oppdrag med mer generell, støttende karakter.
- Militære oppgaver danner utgangspunktet for dimensjoneringen av oppdragsporteføljen til fremtidens heimevern, men avhengig av ambisjonsnivå kan også støtte til sivile

¹⁰ Forsvarslovens §18 setter en øvre grense på 19 måneder for lengden på verneplikstens ordinære tjeneste.

myndigheter få betydning for HVs størrelse. Som en desentralisert, landsomfattende organisasjon med lokal forankring og omfattende sivilt nettverk, vil fremtidens heimevern ha komparative fortrinn ved oppdrag knyttet til sivil-militær koordinering og samvirke.

- Heimevernets oppdragsportefølje bør ha en tydelig profil som skiller seg fra resten av Forsvaret. Oppdrag der kravet til militær kompetanse er begrenset, og der sivil kompetanse kan utfylle den militære, vil være kjernen. Mer spesialiserte og kompetansekrevene militære kapasiteter bør ivaretas av de øvrige delene av Forsvaret.

3 Oppdragsbeskrivelse for fremtidens heimevern

I dette kapittelet vil vi utlede hvilke mulige generiske oppdrag for fremtidens heimevern arbeidet vårt har ledet frem til. Disse vil bli brukt i vårt oppsett for beregning av kapabilitetskrav for ulike ambisjonsnivåer i neste fase av prosjektet. Utgangspunktet for analysen er den overordnede oppgavebeskrivelsen for fremtidens HV som ble utledet i Hove m.fl. (2019) og to diskusjonsseminarer diskusjonsseminarene som ble gjennomført høsten 2019.¹¹

I Forsvarets forskningsinstitutt (2020) ser vi nærmere på hvilke kapabiliteter, eller evner, Heimevernet vil trenge for å kunne løse disse generiske oppdragene på en tilfredsstillende måte.¹² De generiske oppdragene kan så ses på som byggeklosser for ambisjonsnivådiskusjoner. I det videre arbeidet vil de detaljerte ambisjonsnivåene beskrives i form av hvor mange generiske oppdrag man skal kunne løse samtidig, og dermed vil man få totale kapabilitetskrav for ulike ambisjonsnivåer. Struktureringen av de generiske oppdragene i denne rapporten bærer preg av hvordan de skal brukes videre i prosjektet, der vi blant annet skal kvantifisere de ulike ambisjonsnivåene. Vi har valgt å gjengi oppsettet fra den graderte delen av arbeidet til tross for at kategoriseringen ikke vil bli brukt videre i denne rapporten. Dermed blir materialet gjenkjennelig for lesere som leser begge rapportene.

I siste del av kapittelet vil vi strukturere denne oppdragsporteføljen på en slik måte at den gjør oss i stand til å beskrive ambisjonsnivåene kvantitativt. Sett av generiske oppdrag må tilfredsstillende noen krav. For det første må det være dekkende for hva Heimevernet skal kunne bli pålagt. For det andre må det gi tilstrekkelig fleksibilitet til å kunne beskrive ulike ambisjonsnivåer. For det tredje må det være på et detaljeringsnivå som gir god informasjon, men som ikke gjør det uoverkommelig å arbeide med.

¹¹ Se boks 1.1 for en kort beskrivelse av metoden som er benyttet i arbeidet, og som er beskrevet i mer detalj i Forsvarets forskningsinstitutt (2020).

¹² Grunnet graderingshensyn kan ikke disse analysene inkluderes i denne rapporten.

3.1 Diskusjonsseminarer – oppdrag i ulike scenarier

Høsten 2019 ble det arrangert to diskusjonsseminarer i regi av prosjektet. Deltakerne på seminarene representerte relevante aktører både i og utenfor Forsvaret. Fra sivil side deltok blant annet Politidirektoratet (POD), Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Politiets sikkerhetstjeneste (PST), i tillegg til FFI.

Temaene for det første diskusjonsseminaret var *hva* som må gjøres/oppnås for at scenarioene skulle løses, *hvem* som kunne gjøre hva, og *hvem* som måtte samvirke. Formålet med denne diskusjonen var altså å identifisere hvilke konkrete oppdrag det kan være aktuelt å gi til Heimevernet i fremtidige scenariosituasjoner. Formålet med diskusjonsseminaret var ikke å komme med en endelig anbefaling om oppdragsportefølje, men å kartlegge hva som kan være aktuelt innenfor ulike ambisjonsnivåer. På det andre diskusjonsseminaret var temaet *hvordan* Heimevernet i fremtiden kan løse de mulige oppdragene som ble identifisert i det første diskusjonsseminaret.

Heimevernets oppgaver ble diskutert i en scenarioramme med stigende alvorlighetsgrad. Det betyr at diskusjonen startet med vurderinger av hvilke oppdrag som kan være aktuelle for HV i forbindelse med hendelser som oppstår i en normal fredssituasjon og endte opp med diskusjoner av oppdrag i full krig. Imidlertid er det en kjensgjerning at påvirkning eller subversjon fra fremmede makter ikke nødvendigvis kun skjer innenfor høyere spenningsnivå. En viss grad av slik påvirkning må man være forberedt på i hele konfliktspekteret. Derfor valgte vi å integrere ulike former for subversjon i de øvrige scenarioklassene. Vi vil her strukturere funnene fra diskusjonsseminarene etter følgende kategorier:

- Lavt spenningsnivå (delkapittel 3.1.1.)
- Terrorangrep (ikke-statlig aktør) (delkapittel 3.1.2)
- Høyt spenningsnivå (spent situasjon, men ingen direkte krigshandlinger) (delkapittel 3.1.3)
- Krig og alliert tilstedeværelse i Norge (delkapittel 3.1.4)

3.1.1 Lavt spenningsnivå

Selv om Heimevernet først og fremst er en militær organisasjon med oppgaver knyttet til stats-sikkerhet, er det nødvendig å diskutere støtte til sivile myndigheter i andre situasjoner. På diskusjonsseminaret ble det diskutert mulige oppdrag i forbindelse med en storindustriulykke.¹³ For det første er det viktig i en slik sammenheng, som i all annen krisehåndtering, at de relevante beredskapsaktørene er godt koordinert. Den lokale HV-ledelsen bør være en del av denne koordineringen, slik at de øvrige aktørene vet hvilke ressurser HV vil kunne støtte dem med.

¹³ Som et eksempel på en situasjon med lavt spenningsnivå. Prinsippene for støtte til det sivile samfunn i andre scenarier vurderes å være tilnærmet like.

HVs bidrag i en slik situasjon faller naturlig inn i to kategorier. På den ene siden er det bidrag basert på HVs evne til å stille med en større mengde organisert personell og materiell. Dette kan være støtte til evakuering, trafikkavvikling, logistikk og opprydding etter hendelsen. På den andre siden vil det kunne være etterspørsel etter støtte fra HV innenfor bestemte fagdisipliner dersom HV har disse tilgjengelig, for eksempel innenfor sanitet eller sambandsstøtte.

Et annet spørsmål i forbindelse med en storindustriulykke er i hvilken grad politiet vil ønske å bruke Heimevernet til støtte for sikring av området. Avhengig av generell trusselvurdering, og inntil nærmere undersøkelser er gjort, kan det være uklart hvorvidt ulykken er et resultat av en villet handling. I så fall kan det være nødvendig å etablere et økt sikringsnivå, muligens også på andre objekter. Det vil uansett være viktig å stenge av ulykkesområdet slik at uvedkommende ikke tar seg inn. HV vil kunne stille mannskaper til rådighet dersom politiets egne ressurser ikke strekker til, eller at det er hensiktsmessig at politiets ressurser prioriteres til andre nødvendige oppgaver. Det vil sannsynligvis være ønskelig å holde droner ute av området, og dersom HV får en evne til å stoppe/ødelegge droner, vil politiet kunne være interessert i å be om en slik støtte.

Det ble også diskutert en større vignett som traff flere landsdeler og varte over et lengre tidsrom, i dette tilfellet langvarig vinterstorm med omfattende strømutfall, kommunikasjonsbrudd og forsyningsproblemer. Heimevernet vil kunne bidra med etablering av samband til støtte for sivile etater som skal håndtere hendelser samt logistikkstøtte. Det vil være stort behov for situasjonsforståelse, og HV vil ha evne til å skaffe og sammenstille informasjon, som kan være til nytte for andre etater.

Tanken i dette scenarioet var også at man også skulle få diskutert mulige fremtidige oppdrag for HV i håndtering av ro- og ordensproblematikk. I scenarioet var det lagt opp til at det var problemer med forsyninger, og at det var uro i befolkningen som ville sikre seg både matvarer og drivstoff, med tendenser til plyndring. Videre var det delvis brudd på elektroniske betalings-tjenester. Konklusjonen i diskusjonen ble at HV høyst sannsynlig ville bli brukt i en svært tilbaketrukket rolle. Også i overskuelig fremtid vil det sitte svært langt inne for politiet å be om bistand fra Forsvaret i en slik situasjon, selv om det prinsipielt sett er en mulighet. Man kan se for seg at mannskaper fra HV bistår med vakt hold ved sentrale logistikknoder, men i publikumsnære funksjoner bør politiet i størst mulig grad klare seg uten HVs støtte. Dette kan kreve at private og sivile offentlige virksomheter øker bruken av sivile vakselskaper.

Subversjonsdimensjonen ble flettet inn i fredstidsdiskusjonen ved at den siste «vignetten» dreide seg omkring spørsmålet om hva som ville skjedd hvis hendelser i disse vignettene var en del av en fremmed stats kartlegging av norsk krisehåndtering, og at noen av hendelsene kunne være villedte handlinger fra en fremmed makts side nettopp for et slikt formål. Hovedmomentet i denne diskusjonen ble viktigheten av et godt situasjonsbilde. Det vil være PST som vil være førende part i denne vurderingen.

Heimevernets bidrag til situasjonsbevisstheten knytter seg i hovedsak til en evne til å oppdage avvik fra normalen i det lokale situasjonsbildet gjennom gode lokale nettverk. Videre har HV lokalt gode systemer for å kunne rapportere slike avvik både til PST og til HV sentralt ved

Territorielt operasjonssenter (TOS). En utfordring her er at HV ikke kan kartlegge eller overvåke i fredstid. Derfor må de observasjonene heimevernssoldatene kan rapportere som avvik være «naturlig bemerkelsesverdige» med bakgrunn i den enkeltes kjennskap til sitt eget lokalmiljø. Landsrådet for Heimevernet utgjør også en viktig del av nettverket til HV, og kan være relevant for å stimulere til økt årvåkenhet ute i sivile virksomheter. Generelt kan HV ha en rolle i å spre informasjon fra myndighetene dersom dette anses hensiktsmessig.

Oppsummert kan vi si at de oppdragene det kan være relevant å gi HV i fredstid er:

- Koordinere innsats med sivile beredskapsinstitusjoner.
- Støtte sivile aktører der maktanvendelse ikke er nødvendig.
- Forsterke politiets vakt- og sikringsoppdrag.
- Bidra til situasjonsbevissthet ved å bruke nettverk og lokalkjennskap til å oppdage avvik fra normalen og formidle dette.
- Bidra til beroligelse og motstandsdyktighet i samfunnet gjennom interaksjon og spredning av informasjon.

3.1.2 Terrorangrep

En situasjon med økt terrortrussel der trusselen er svært høy eller der det kreves økt sikringsnivå over lang tid vil kunne utfordre politiets kapasitet, og det kan bli aktuelt å be om bistand fra Forsvaret til sikringstiltak. Utover bistand fra Forsvarets helikopter- og overvåkingsressurser og spesialstyrker for evne til å håndtere anslag, vil Heimevernet kunne støtte politiet med objektsikring og eventuelt patruljering og synlig tilstedeværelse der politiet anser behovet å være størst.

En samlet koordinering av alle deltakende aktører, under ledelse av politiet, vil være kritisk viktig i en slik situasjon. Selv før det skulle bli aktuelt å benytte ressurser fra HV bør HV involveres i koordineringen, slik at politiet vet hvilke ressurser som er tilgjengelig.

De oppdragene HV vil kunne løse etter anmodning fra politiet går på objektsikring, patruljering, vakthold og støtte til økt grensekontroll. Det vil være naturlig at HVs ressurser prioriteres til særlig symboltunge eller kritiske objekter. For å kunne løse slike oppdrag bør HV ha øvd på en slik støtte til politiet i en normalsituasjon, da dette vil være med på å motvirke opplevelsen av eskalering blant sivilbefolkningen dersom HV blir utplassert i en skarp situasjon.

Dersom HV skulle kunne fylle en mer offensiv rolle, ville man potensielt få et annet utdanningsbehov, og det er uklart hvorvidt dette lar seg realisere med dagens treningsnivå. Det virker derfor lite trolig at man kan bruke HV i direkte søk etter terrorister, og at dette må håndteres av politiet og spesialstyrker.

Dersom et terrorangrep skjer, vil beskyttelsen av objekter økes ytterligere i påvente av et mulig etterfølgende angrep. Dette vil sannsynligvis involvere objektsikring fra Heimevernets side.

Avhengig av terrorangrepets natur vil det være behov for mannskaper for å håndtere åstedet. Selve pågripelsen av terroristene vil være politiets oppgave med støtte fra spesialstyrkene, men sikring rundt området og støtte til evakuering/sanitet vil kunne være relevante oppgaver for Heimevernet. Imidlertid bør Sivildforsvaret være en mer hensiktsmessig ressurs å benytte for de oppdragene som ikke krever maktanvendelse, og HV bør i utgangspunktet bruke sin overskuddskapasitet til andre oppgaver.

På samme måte som vi så under diskusjonen om ulykkehåndtering, vil det i noen situasjoner kunne bli aktuelt å trekke på nisjekapasiteter i HV dersom disse finnes og er tilgjengelige.

Bruk av HV til synlige sikkerhetstiltak vil vise handlekraft og vil kunne virke beroligende på befolkningen. En slik tilstedeværelse kan også benyttes til å spre informasjon til befolkningen fra myndighetene.

På samme måte som for krisescenarioene beskrevet i delkapittel 3.1.1, så man på diskusjonsseminarene også på et subversjonselement i scenarioklassen Terrorangrep. Diskusjonene dreide seg rundt hva som ville skje dersom en fremmed makt i forbindelse med disse terrorhendelsene forsøker å teste norsk krisehåndteringsevne ved å gjennomføre fordekte sabotasjeangrep mot norske olje- og gassinstallasjoner.

Utover støtte til håndtering av selve sabotasjeaksjonen, som vil ligne støtten til industriulykken beskrevet tidligere, vil evnen til å etablere en god og omforent situasjonsforståelse være avgjørende for å håndtere situasjonen. På samme måte som tidligere vil HVs bidrag først og fremst være evne til å avdekke avvik fra normalen gjennom bruk av det lokale nettverket. Bidrag til etablering av situasjonsbevissthet med observasjonsposter og patruljering vil være aktuelt. Et innslag av analyse i lokale HV-avdelinger kan også være aktuelt. Man må også forvente at det iverksettes objektsikring av viktig infrastruktur.

Oppsummert kan vi si at det kan være aktuelt å gi HV følgende oppdrag i forbindelse med terrortrussel og terrorangrep:

- Koordinere egen innsats med sivile beredskapsinstitusjoner.
- Objektsikring.
- Støtte sivile aktører der maktanvendelse ikke er nødvendig.
- Forsterke politiets vakt- og sikringsoppdrag, herunder patruljering.
- Bidra til situasjonsbevissthet ved å bruke nettverk og lokalkjennskap til å oppdage avvik fra normalen og formidle dette.
- Bidra til lokal situasjonsbevissthet ved bruk av overvåking, patruljering og analyse.
- Bidra til beroligelse og motstandsdyktighet i samfunnet gjennom interaksjon og spredning av informasjon.

3.1.3 Høyt spenningsnivå

I denne kategorien behandler vi situasjoner hvor det er en opplagt spent situasjon mellom Norge og/eller våre allierte og et annet land. I diskusjonsseminaret gikk vi gjennom en serie av tre vignetter som representerte en opptrappende krise.

Med et strategisk bakteppe der forholdet mellom den fremmede makten og Vesten generelt er dårlig, går den første vignetten ut på at to trålere tas i arrest i Barentshavet etter at de nekter å la seg inspisere. Myndighetene hvor trålerne er hjemmehørende krever å få fartøyene frigitt, og det er underforstått sannsynlig at trålerne på en eller annen måte forbundet med disse myndighetene. Man må forberede seg på mulige aksjoner fra den fremmede makts side for å påvirke situasjonen.

Denne situasjonen krever en delikat håndtering. Justissektoren og Utenriksdepartementet vil være ledende, og for å redusere konfliktpotensialet i situasjonen kan det være ønskelig med et entydig narrativ om at dette er en politioppgave. I så fall vil Heimevernet først og fremst måtte holdes tilbaketrukket, med mulig oppdrag om å være klare til å gjøre oppdrag på utrykning. Man kan også se for seg en handlemåte der HV brukes mer åpent, og da med forsterking av politiets vakt og sikring, mulig med en maritim kapasitet. Det ble også ansett å være aktuelt å bidra til økt situasjonsbevissthet langs kysten. Dersom HV skal opprette objektsikring ved fartøyet eller på annen måte forsterke politiets vakthold, må de være i stand til å respondere med våpen mot trusler uten klare militære distinksjoner.

Den andre vignetten dreier seg i stor grad om strategisk posisjonering på petroleumsmarkedet i Europa. En fremmed makt bruker olje- og gassleveranser til Europa som et maktmiddel, noe som igjen gjør norske olje- og gassleveranser til en viktig faktor. Den fremmede makten reagerer også på en planlagt Nato-øvelse i Skandinavia og Østersjøen, og har intensivt militær aktivitet i våre nærområder. Det er også ført omfattende informasjonsoperasjoner i sosiale medier for å skape polarisering mellom meningsmotstandere i Vesten, også i Norge. På ett tidspunkt får tre av utskipningsanleggene for olje og gass i Norge systemsvikt, av en kombinasjon av strømsvikt, dataproblemer og lekkasjer på undersjøiske gassledninger. Det er tydelig at dette skyldes sabotasje, og det har også forekommet flere andre forsøk på cyberangrep rettet mot elektroniske kommunikasjonsløsninger.

Flere sektorer må være involvert i håndteringen av denne situasjonen, spesielt Justissektoren og Utenriksdepartementet med støtte fra Forsvaret etter anmodning. Siden dette er en nasjonal krise vil det være behov for nasjonal koordinering av ressursinnsatsen. Det blir avgjørende å sikre de norske energileveransene til Europa, og Heimevernet vil kunne iverksette objektsikring av petroleumsinstallasjoner og infrastruktur disse er avhengig av. Det kan også være aktuelt å iverksette sikring av andre objekter som et forberedende tiltak med tanke på mulig eskalering av situasjonen.

I slike situasjoner vil det være behov for et godt situasjonsbilde. Avhengig av strategiske og operative vurderinger kan det være aktuelt å bruke Heimevernet til overvåking av relevante områder, særlig i tilknytning til petroleumsinfrastruktur.

I en situasjon med høyt spenningsnivå kan myndighetene ha behov for å formidle et enhetlig budskap til befolkningen, noe HV kan bidra til gjennom sin lokale tilstedeværelse. Landsrådet for Heimevernet vil også kunne bidra til spredning av informasjon til befolkningen. I denne situasjonen kan det også bli behov for å dele gradert informasjon til/mellom sivile aktører, og det kan være aktuelt for HV å legge til rette for dette, for eksempel ved bruk av liaisonering¹⁴.

I den siste vignetten kommer en reaksjon på den planlagte Nato-øvelsen. Den fremmede makten utgrupperer sjøstridskrefter i Barentshavet, øker flyaktivitet og gjennomfører øvelser med skarp-skyting med luftvern og missilsystemer. Det erklæres en eksklusjonssone i Barentshavet og delvis inn over Finnmark, noe som har til hensikt å nekte norske og allierte militære operasjoner i eksklusjonssonen.

Situasjonen er svært spent, selv om den ikke kan betraktes som krig. Det er nærliggende å tro at HV vil bli mobilisert på nasjonalt nivå i dette scenarioet, og at beredskapssystem for forsvarssektoren (BFF-tiltak) blir iverksatt. I en situasjon som denne kan det være aktuelt å evakuere utvalgt personell fra Finnmark. Det kan være roller for HV i denne sammenheng, også med tanke på installasjonene som skal forlates.

Generell objektsikring av militære objekter og objekter av betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner vil være avgjørende i denne fasen. Det vil etter all sannsynlighet bli aktuelt med overføring av styrker fra Sør-Norge til Nord-Norge, og det blir viktig for HV å starte beskyttelse av akser fra sør til nord. I denne situasjonen kan det også bli aktuelt med mottak av allierte styrker til Norge, men oppgaver knyttet til dette vil bli behandlet i delkapittel 3.1.4. HV vil også kunne bidra til situasjonsforståelse gjennom lokal overvåking, spesielt med kystmeldeposter (KYP) i Nord-Norge, men også ved å avdekke avvik fra normaltilstand i lokalmiljøer over hele landet for å oppdage mulig bruk av irregulære virkemidler fra motstanderen. Håndtering av slike virkemidler vil imidlertid fortsatt være en politioppgave, så lenge det ikke skjer på et militært område eller et område som midlertidig er erklært som militært.

Det vil bli viktig å samvirke med sivile myndigheter og aktører som Statens vegvesen for å sikre at akser er åpne og personell, forsyninger og materiell kan skaffes og forflyttes. På diskusjonsseminaret ble det diskutert at politiet i et slikt scenario forventer lite støtte fra Forsvaret/HV da det forventes at disse vil ha nok med å løse egne oppdrag. Imidlertid er det essensielt at politi og HV både sentralt og lokalt samvirker tettest mulig for å kunne prioritere HV-ressurser til støtte for politiet dersom en operativ risikovurdering tilsier at dette er riktig.

Oppsummert kan vi si at det kan være aktuelt å gi HV følgende oppdrag i forbindelse med situasjon med høyt spenningsnivå:

- Mottak av allierte styrker.

¹⁴ En militær liaison legger til rette for samarbeid og kommunikasjon mellom personer og organisasjoner for å sikre felles situasjonsforståelse og oppdragsutførelse. NATO definerer liaison som «*The contact, intercommunication and coordination maintained between elements of the military and/or other non-military actors to ensure mutual understanding and unity of purpose and action*» (NATO, 2019).

-
-
- Koordinere egen innsats med sivile beredskapsinstitusjoner.
 - Objektsikring.
 - Forsterke politiets vakt- og sikringsoppdrag og patruljering.
 - Bidra til situasjonsforståelse ved å bruke nettverk og lokalkjennskap til å oppdage avvik fra normalen og formidle dette.
 - Bidra til situasjonsforståelse ved å sammenstille landbilde basert på rapportering fra lokale avdelinger.
 - Bidra til lokal situasjonsbevissthet ved bruk av overvåking, patruljering og analyse.
 - Bidra til beroligelse og motstandsdyktighet i samfunnet gjennom interaksjon og spredning av informasjon.
 - Støtte evakuering av utvalgt personell fra Finnmark.
 - Beskytte landakser.

3.1.4 Krig og alliert tilstedeværelse i Norge

Analyser av krigsscenarioer i Norge slik det gjøres til støtte for Forsvarets langtidspanlegging har i all hovedsak dreid seg om strid i Finnmark og hva som skal til for å støtte opp under denne. Det har blitt viet lite oppmerksomhet til hvordan resten av landet kan bli påvirket ved et slikt angrep, herunder hvilke irregulære virkemidler som kan bli benyttet eller hvilken innvirkning bruk av konvensjonelle virkemidler vil kunne få for samfunnets evne til å understøtte forsvarsevnen. I en eventuell krig vil Heimevernet ha oppdrag både i hovedstridsområdet og ellers i landet. Vi har forsøkt å belyse også disse oppdragene i andre deler av landet som ikke har blitt analysert i detalj tidligere, og støtter oss både på diskusjonsseminarene som ble arrangert og på annen relevant informasjonen.

Hovedscenariot for denne delen av diskusjonsseminaret var hentet fra FFIs scenarioportefølje. Det overordnede bildet er at Russland, på grunn av økt spenning i forholdet mellom dem og Nato, beslutter å iverksette bastionforsvaret, altså et fremskutt forsvar av deres strategiske kapasiteter på Kola, og at dette involverer operasjoner i alle domener, herunder på landjorda i Finnmark.

Siden vårt formål har vært å se på HVs oppdrag, har vi har ikke hatt til hensikt å gjøre en full analyse av disse scenarioene, men sett på hva det kan være aktuelt å bruke Heimevernsstyrker til. Helhetlige scenarioanalyser foretas i andre prosjekter.¹⁵ Selv om HVs oppdrag vil være sterkt avhengig av den overordnede handlemåten, har vi antatt at vi kan bruke en generisk handlemåte for Forsvaret som utgangspunkt for å se på hvilke oppdrag det er naturlig å gi til HV. Vi har sett på både en nasjonal fase, en mottaksfase hvor allierte styrker deployeres til Norge, og en gjenvinningsfase hvor norske og allierte styrker skal gjenopprette normalsituasjonen.

¹⁵ Forsvarets forskningsinstitutt (2019) behandler denne problemstillingen.

Det vil være mange mulige oppdrag for Heimevernet fra situasjonen starter helt til normal-situasjon er gjenopprettet. Hvilke oppdrag HV skal kunne gis og hvilke de skal dimensjoneres for er et spørsmål om ambisjon. På et overordnet oppdragsnivå vil det gjennom hele konflikten være stort behov for samvirke mellom Forsvaret, sivile beredskapsaktører, relevant næringsliv og allierte styrker. Videre må befolkningen informeres og beroliges. Siden HV utgjør en viktig del av bindeleddet mellom Forsvaret og det sivile samfunn, vil koordinering med sivil side være viktig, og spredning av informasjon til befolkningen vil være et aktuelt oppdrag.

Det vil også gjennomgående være stort behov for god situasjonsforståelse både på lokalt plan og nasjonalt. HV vil ha en viktig rolle ved å kunne avdekke lokale avvik fra normalsituasjonen basert på lokal kjennskap og gode nettverk i lokalmiljøene, og rapportere disse både til politiet/PST og i linjen til Heimevernstaben / Territorielt operasjonssenter (HVST/TOS), hvor et mer helhetlig bilde kan dannes. Ut fra en operativ vurdering kan det være aktuelt i alle faser å bruke HV til overvåking, patruljering og analyse. Dette gjelder også, og kanskje særlig, i kystsonen.

Heimevernets mest sentrale oppdrag er objektsikring av objekter som er kritisk viktige for forsvarsevnen. HV kan ikke sikre objekter mot alle typer trusler, og spesielt ikke mot missiler og luftangrep, men ved å iverksette sikring med HV-styrker økes terskelen og kostnad for motstanderen ved å gjennomføre fysiske angrep mot objektet. Dette gjelder både militære objekter og sivile objekter som Forsvaret er avhengig av for sine operasjoner. Imidlertid kan det også være aktuelt med objektsikring av objekter som bare indirekte støtter opp under Forsvarets operasjoner, men som er knyttet til grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF). Det er et ambisjonsspørsmål hvor langt bakover i effektkjeden Forsvaret skal beskytte for å støtte opp under forsvarsevnen, og i hvilken grad Forsvaret skal beskytte rene sivile mål. I prinsippet vil man ønske å sikre «alt», men dette lar seg ikke gjøre. Hvilken ambisjon man skal legge seg på er derfor knyttet til hvilket risikonivå man mener det er riktig å legge seg på. Dette tydeliggjøres i kapittel 4. Foreløpig er det tilstrekkelig for våre formål å merke oss at det vil bli stort behov for objektsikring, der objektene vil kunne spenne fra opplagte militære nøkkelpunkter til ulike sivile objekter som er av betydning for samfunnets sikkerhet. Det vil også være stor variasjon i objektenes karakteristikk, særlig med tanke på størrelse og hvorvidt de har sjøside eller ikke.

Det er verdt å merke seg at det vil bli behov for beskyttelse av enkelte objekter som er flyttbare. Eksempler på dette er fremskutte logistikknoter som etableres der det vurderes å være mest hensiktsmessig ut fra den operative situasjonen. Disse vil også kunne flyttes i løpet av stridens utvikling. Hvis Heimevernet gis oppdrag om å beskytte disse må man altså gjøre en vurdering av om det skal gjøres med personell som finnes i områdene der objektene etableres, eller om sikringsstyrken skal følge objektene. Det kan også være aktuelt å bruke HV til å gi en viss grad av beskyttelse til styrker eller andre ressurser som er på vei fra ett sted til et annet. Nøkkelpersonell, som gjerne er sivile med kritisk kompetanse, vil også kunne være aktuelle mål for motstanderen. Disse bør i minst mulig grad ferdes utenfor sikret område, men i den grad dette skjer, kan det være behov for å gi disse beskyttelse underveis.

Utover de mer eller mindre statiske objektsikringsoppdragene kan det i hele landet bli aktuelt med håndtering av oppdukkende trusler. Det mest sannsynlige er små celler av sabotører eller andre fiendtlige spesialstyrker, men man kan ikke utelukke større elementer som på et eller

annet vis har tatt seg inn i landet. Det vil være mange måter å påvirke vår forsvarsevne på. Selv om de viktigste lokale objektene er defensivt sikret, er det ønskelig å ha en viss kapasitet til å oppsøke og slå ut fiendtlige elementer også i bakre områder. Hvordan dette skal gjøres vil være en operativ vurdering med utgangspunkt i trusselens art og hvilke ressurser som er tilgjengelig. Heimevernet vil være et aktuelt alternativ i mange sammenhenger. I mange deler av landet vil HV være den eneste militære ressursen som er tilgjengelig på kort tid. En mulig handlemåte for å håndtere oppdukkende trusler er å bruke HV til å isolere eller stoppe en eventuell trussel, og vente på andre styrker, for eksempel fra politiet, Hæren eller spesialstyrkene, før man går til aksjon. Dersom slike forsterkningsressurser ikke er tilgjengelig kan det bli nødvendig for HV å gå til angrep selv. Hvor stor evne HV skal ha til å gjennomføre slike aksjoner, altså hvor omfattende mål de skal evne å ta ut, er et ambisjonsspørsmål som henger sammen med hvilken risiko man er villig til å ta. De mest krevende situasjonene, som også virker lite sannsynlige, vil kunne ligge utenfor HVs evne slik vi ser det for oss i denne rapporten, og vi regner mindre forband av spesialstyrker som det mest krevende HV må være forberedt på å håndtere selv.

En annen problemstilling er evnen til å oppdage og lokalisere trusler i bakre områder før eller etter at eventuelle aksjoner mot norske mål er gjennomført. Det er et visst behov for evne til kontraoppklaring, og HV er en mulig kandidat for å gjøre dette. En slik evne er kompetanse-krevende, og vil forutsette at man øver på det i fredstid. Det er også mulige juridiske utfordringer med å ha dette i Heimevernets oppdragsportefølje, med tanke på det omfattende behovet man vil ha for informasjon om lokalmiljøet. Dette er relatert til at HV ikke kan samle inn informasjon om befolkningen i fredstid.

I visse områder, og spesielt i Finnmark, vil det være aktuelt å gi Heimevernet oppdrag som er tettere knyttet til den høyintensive striden. HV vil i så fall trenge kapasiteter som ligger opp mot det ordinært lett infanteri kan utstyres med for høyintensiv strid.

I forbindelse med mottak og understøttelse av allierte styrker i Norge vil det komme en rekke oppdrag for Heimevernet. Tilstedeværelsen av allierte styrker i Norge øker behovet for samvirke mellom allierte, norske militære styrker, sivile virksomheter og lokalsamfunnene der styrkene kommer inn. HV vil ha en viktig rolle i forbindelse med koordinering av aktivitet og informasjonsutveksling med befolkningen og lokale myndigheter. For øvrig vil mottak av allierte styrker generere et stort behov for objektsikring, både av mottakshavner og flystasjoner, lagre og infrastruktur som de allierte er avhengige av å bruke.

Både allierte og norske styrker (eksempelvis spesialstyrker) som kommer inn i områder der de ikke normalt opererer vil ha behov for lokal informasjon og lokale ressurser. HV vil kunne stille personer som kan gi slik støtte (HV-kjentmann). En HV-kjentmann vil kunne gi mye lokal informasjon direkte, og vil dessuten være i stand til å skaffe mer informasjon etter behov. Videre vil han ha et lokalt nettverk som kan benyttes for å skaffe nødvendige ressurser.

Forflytning av styrker og forsyninger vil bli en omfattende del av operasjonen både for norske og for allierte styrker. Det er kritisk viktig at det finnes tilgjengelige akser for å føre frem styrkene til hovedstridsområdet. Med tanke på at det særlig fra Trøndelag og nordover er svært begrensede omkjøringsmuligheter, blir aksebeskyttelse en viktig oppgave for Heimevernet. I

Sør-Norge er risikoen mindre, siden det er større redundans i veinettverket. Det vil ikke være mulig for HV å gi en fullstendig sikring av aksene. Dette skyldes på den ene siden aksens lengde og på den andre siden trusler som HV ikke kan beskytte mot, for eksempel missiler. Ikke desto mindre er det relevant å søke å forhindre sabotasje på aksene og dermed heve terskelen og kostnaden for motstanderen dersom han ønsker å påvirke denne. Man kan bruke HV til avpatuljering av akser som laveste nivå av beskyttelse, og eventuelt økt beskyttelse som også innbefatter objektsikring av de viktigste knutepunktene og flaskehalsene som et høyere nivå. Videre er det aktuelt å kunne eskortere kolonner og transporter som trenger beskyttelse. I forbindelse med brudd på aksene kan HV ha en rolle i forbindelse med reparasjon – ikke ved å ha ingeniørkapasiteter selv – men ved å ha bestillerkompetansen og nettverket mot lokale sivile ressurser som trengs for å få aksene reparert hurtig.

Det er flere typer akser som er av betydning. På land er dette særlig veier og jernbane. Til sjøs er det særlig aktuelt å støtte sikring av ilandføringsakser for sjøtransporterte forsterkninger og logistikk. Her må grenseoppgangen mellom Sjøforsvarets og Heimevernets ansvarsområder avklares, men det er aktuelt å bruke HV til å støtte beskyttelse av sjøakser med lokal overvåking i kystsonen og evne til å styre trafikk og kontrollere/visitere småbåter i området. Det kan også være aktuelt med økt evne til bekjempelse i kystsonen.

I gitte situasjoner kan det bli aktuelt for Heimevernet å støtte evakuering av befolkning, og særlig av skadde.

Forsvaret vil ha behov for å håndtere krigsfanger. Dette er et oppdrag det i liten grad er planlagt for i dag, og HV er en naturlig bidragsyter til dette siden det er vanskelig å peke på tilstrekkelige ressurser ellers i Forsvaret. Allerede fra en innledende fase må de lokale heimevernsstyrkene i hele landet ha muligheter for å håndtere eventuelle krigsfanger, som typisk vil være pågrepne fiendtlige spesialstyrker eller liknende. Etter hvert som krigen utspiller seg, og særlig i en gjenerobningsfase, blir det sannsynligvis nødvendig å etablere større krigsfangeleirer. Av oppgavene knyttet til drift av krigsfangeleir vil mange kunne utføres av sivile ressurser, men både ytre og indre vakthold må utføres av militært personell, og det er ikke unaturlig å peke på HV i denne sammenhengen. For HVs del vil oppdraget dermed likne et objektsikringsoppdrag.

I en krig må man regne med at det vil bli en viss mengde av frivillige som ønsker å slutte seg til Forsvaret. Med lokal tilstedeværelse og nært forhold til befolkningen er det naturlig at HV har en rolle som oppsettende enhet for frivillige, og at dette er med på å dekke behovet for regenerering av egne styrker.

I de mest krevende scenarioene kan man se for seg at fienden vil true med, eller til og med ta i bruk kjernevåpen, eller andre CBRE-våpen¹⁶. Heimevernet kan ha en rolle i forbindelse med å forberede befolkningen på en slik situasjon, i samarbeid med Sivilforsvaret.

¹⁶ Kjemiske, biologiske, radiologiske og eksplosiver.

I etterkant av en gjenerobring og i forbindelse med gjenoppretting av normalsituasjonen vil Heimevernet kunne ha en koordinerende rolle i forbindelse med overføring av ansvar fra militære til sivile myndigheter lokalt i de frigitte områdene.

Oppsummert kan vi si at de oppdragene det er relevant å gi Heimevernet i forbindelse med krig i Norge er:

- Koordinere innsats med sivile myndigheter og beredskapsinstitusjoner.
- Koordinere med allierte og norske militære styrker.
- Objektsikring:
 - Objekter av ulik størrelse.
 - Statiske og flyttbare objekter.
 - Med og uten sjøside.
- Bekjempelse.
- Kontraoppklaring.
- Bidrag til høyintensiv strid:
 - Ildledning, luftvern, panservernvåpen, kommunikasjonsødeleggelse (KOMØD).
- Eskorte/beskyttelse av avdelinger, ressurser eller personer under transport.
- Bidra til situasjonsbevissthet ved å bruke nettverk og lokalkjennskap til å oppdage avvik fra normalen og formidle dette.
- Bidra til lokal situasjonsbevissthet ved bruk av overvåking, patruljering og analyse.
- Bidra til spredning av informasjon fra myndighetene til befolkningen.
- Støtte evakuering.
- Avpatruljere landakser.
- Sikre punkter på landakser.
- Støtte sikring av sjøakser.
- Støtte norske og allierte styrker med lokalkunnskap og nettverk (HV-kjentmann).
- Krigsfangetjeneste.
- Mottak av frivillige og regenerering av strukturen.
- Bidra i CBRNE-beredskap.

3.2 Generiske oppdrag – sammenstilling

Som nevnt i begynnelsen av kapittelet, er vårt formål med å bryte Heimevernets oppdragsportefølje ned i generiske oppdrag å kunne analysere disse og utlede kapabilitetskrav for hvert

oppdrag som igjen kan aggregeres til et overordnet nivå. I sammenstillingen vi gir i dette delkapittelet vil vi også bryte noen av oppdragene ned i typer for å kunne nyansere kapabilitetsbehovet for oppdragene. Dette gjelder spesielt objektsikring. Det er ambisjonsavhengig hvorvidt Heimevernet skal settes opp for å kunne løse de ulike oppdragene, og hvilket omfanget de skal kunne ta innenfor hver kategori. Dette vil bli utdypet i kapittel 4. Vi har også gjort noen tilpasninger fra gjennomgangen av diskusjonsseminarene beskrevet over for å få tilstrekkelig fleksibilitet til å jobbe med ulike ambisjonsnivåer.

Ikke alle oppdragene vil være dimensjonerende. Som omtalt i kapittel 2 regner vi støtte til sivile beredskapsaktører i forbindelser med ulykker og liknende kriser for ikke-dimensjonerende, og den fleksible støtten til disse beredskapsorganisasjonene gjennomføres med de til enhver tid tilgjengelige militære ressursene. Vi anser at det heller ikke blir behov for øving eller spesielt utstyr for å kunne løse disse oppdragene.

Heimevernets oppdrag kan i hovedsak kategoriseres under aktivitetene *samvirke, sikre, overvåke og bekjempe*. Imidlertid kreves det evne til planlegging og gjennomføring av slike aktiviteter. *Ledelse* danner derfor overbygningen. I det etterfølgende vil vi gå gjennom de generiske oppdragene i henhold til denne inndelingen.

Ledelse

I denne kategorien samler vi oppdragene som går ut på å lede Heimevernets egne operasjoner. Disse oppdragene er aktuelle i alle scenarioklasser. I denne kategorien har vi også inkludert oppdragene som går på å bidra til situasjonsforståelse.

- **Lede Heimevernets innsats og koordinere/synkronisere med relevante aktører i Forsvaret på nasjonalt nivå:** Dette oppdraget er det stående oppdraget med nasjonal ledelse av Heimevernets operasjoner.
- **Lede Heimevernets innsats og koordinere/synkronisere på regionalt nivå med andre egne, inkludert administrativ understøttelse under oppsetting:** Dette oppdraget går ut på den taktiske og stridstekniske ledelsen av lokale Heimevernsoperasjoner.
- **Bidra til situasjonsforståelse ved å bruke nettverk og lokalkjennskap til å oppdage avvik fra normalen og formidle dette:** Dette oppdraget går ut på at Heimevernet gjennom sin lokale tilknytning skal bidra til å sette sammen et lokalt og nasjonalt situasjonsbilde. Oppdraget innebærer ikke aktive innhentingsoperasjoner mot den norske befolkningen for å skaffe informasjon, men den enkelte HV-soldats plikt til å formidle bemerkelsesverdige forhold innad i egen organisasjon og til politiet.
- **Bidra til situasjonsforståelse ved å sammenstille informasjon basert på rapportering fra lokale avdelinger:** Dette oppdraget går ut på å samle og analysere informasjon både for egen del og som innspill til et helhetlig situasjonsbilde.
- **Sikre evne til styrkeoppbygging og etablere utholdenhet:** Dette oppdraget går ut på utdanning av mannskaper for erstatning og utvidelse av HV-strukturen.

Samvirke og støtte

Heimevernets ansvar for samvirke mellom Forsvaret, totalforsvarsaktører, næringsliv og befolkningen dekkes i denne kategorien. Støtte til sivile aktører i forbindelse med kriser der maktanvendelse ikke er nødvendig er satt opp som et eget oppdrag. Imidlertid har vi ikke satt opp et generisk oppdrag for støtte til politiet der maktanvendelse *kan* være nødvendig, eksempelvis vakthold, grensekontroll og patruljering i forbindelse med høy terrortrussel. Dette skyldes ikke at slike oppdrag ikke er relevante, men at denne typen oppdrag i vår analyse behandles som tilfeller av sikrings- og bekjempelsesoppdrag og som dermed plasseres under andre kategorier.

- **Koordinere innsats med sivile myndigheter og beredskapsinstitusjoner i totalforsvaret, lokalt, regionalt og nasjonalt:** Dette oppdraget går ut på å samvirke med sivile myndigheter og beredskapsinstitusjoner på alle nivåer for å koordinere innsats innenfor rammen av totalforsvaret.
- **Koordinere med allierte styrker:** Dette oppdraget går ut på å koordinere med allierte styrker for å bidra til enhetlig ledelse og utføring av oppdrag.
- **Bidra til beroligelse og motstandsdyktighet i samfunnet gjennom interaksjon og spredning av informasjon:** Dette oppdraget går ut på å bidra til strategisk kommunikasjon og spredning av informasjon i lokalbefolkningen med den hensikt å spre budskapet til politisk / strategisk nivå ut til befolkningen for å skape beroligelse og motstandsdyktighet i befolkningen.
- **Støtte norske og allierte styrker med lokalkunnskap og nettverk (HV-kjentmann):** Dette oppdraget går ut på å støtte norske og allierte styrker med kunnskap om situasjonen i lokalt område for å bidra til effektiv oppdragsløsning for disse enhetene.
- **Støtte sivile aktører der maktanvendelse ikke er nødvendig:** Dette oppdraget går ut på ikke-dimensjonerende støtte til sivile myndigheter der støtten ikke forutsetter maktbruk.

Sikring

Heimevernets primære oppdrag er knyttet til ulike former for sikring. I utgangspunktet er dette oppdrag som skal sikre Forsvarets evne til å gjennomføre operasjoner, men avhengig av ambisjonsnivå er det også aktuelt å kunne sikre kritiske samfunnsfunksjoner¹⁷ og objekter som Forsvaret i liten grad er direkte avhengige av, eller som er av nasjonal sikkerhetsinteresse. I gitte situasjoner kan Heimevernet støtte politiet med vakthold og sikring, og de generiske oppdragene under er ment å dekke slike oppdrag også. Heimevernets sikring av objekter vil imidlertid ikke frita objekteier fra ansvaret for grunnsikring.

For å få tilstrekkelig fleksibilitet i analyserammeverket har vi laget underkategoriseringer av noen sikringsoppdrag, siden det i ulike ambisjonsnivåer kan være ulike antallsforhold mellom

¹⁷ Se Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2016) for mer informasjon kritiske samfunnsfunksjoner.

små og store objekter. Vi har også skilt mellom hovedstridsområdet og resten av landet, da det vil stilles ulike krav dersom trusselen er høy.

- **Objektsikring, lite objekt, hovedstridsområdet:** Dette oppdraget går ut på objektsikring av det som kan defineres som et lite objekt. Dette trenger ikke nødvendigvis kun være relatert til den fysiske størrelsen på objektet, men også til viktigheten av objektet med tanke på antall personer som trengs for å gi tilfredsstillende sikring. I en krigssituasjon står disse objektene i fare for å havne bak fiendens linjer i en krig, og må dermed potensielt kunne destrueres før personellet evakuerer på kort varsel.
- **Objektsikring, lite objekt, resten av landet:** Dette er essensielt det samme generiske oppdraget som over, men uten faren for å havne bak fiendens linjer i en krig.
- **Objektsikring, mellomstort objekt, hovedstridsområdet:** Dette oppdraget går ut på objektsikring av det som kan defineres som et mellomstort objekt. Dette trenger ikke nødvendigvis kun å være relatert til den fysiske størrelsen på objektet, men også til viktigheten av objektet med tanke på antall personer som trengs for å gi tilfredsstillende sikring. I en krigssituasjon står disse objektene i fare for å havne bak fiendens linjer i en krig, og må dermed potensielt kunne destrueres før personellet evakuerer på kort varsel.
- **Objektsikring, mellomstort objekt, resten av landet:** Dette er essensielt det samme generiske oppdraget som over, men uten faren for å havne bak fiendens linjer i en krig.
- **Objektsikring, stort objekt, hovedstridsområdet:** Dette oppdraget går ut på objektsikring av det som kan defineres som et stort objekt. Dette trenger ikke nødvendigvis kun være relatert til den fysiske størrelsen på objektet, men også til viktigheten av objektet med tanke på antall personer som trengs for å gi tilfredsstillende sikring. I en krigssituasjon står disse objektene i fare for å havne bak fiendens linjer i en krig, og må dermed potensielt kunne destrueres før personellet evakuerer på kort varsel.
- **Objektsikring, stort objekt, resten av landet:** Dette er essensielt det samme generiske oppdraget som over, men uten faren for å havne bak fiendens linjer i en krig.
- **Objektsikring, sjøside liten:** Dette oppdraget representerer sikring av et objekts sjøside og utgjør et tillegg til et annet objektsikringsoppdrag. Det er kun den objektnære sikringen som inngår her, og ikke eksempelvis innseilingsleden til objektet. Merk at størrelsen på sjøsiden ikke nødvendigvis er proporsjonal med selve objektet.
- **Objektsikring, sjøside stor:** Dette er hovedsakelig en kvantitativ økning av foregående oppdrag for sikringstillegget dersom et objekt har stor sjøside. Imidlertid kan størrelsen på sjøsiden øke behovet for å plassere kapabiliteter lengre ut fra selve objektet for at sikringsstyrken skal kunne detektere og håndtere trusler mot objektet i tide.

-
-
- **Krigsfangetjeneste:** Dette oppdraget går ut på etablering og sikring av en leir til bruk for krigsfangetjeneste på nasjonalt nivå, i samarbeid med fagmyndighet på området. Dette kan enten være en *temporary holding facility*¹⁸ eller en permanent leir.
 - **Eskorte:** Dette oppdraget går ut på å stille evne til beskyttelse av transportert under fremføring langs veiakser. Merk at det ikke menes eskorte av én transport, men å stille en kapasitet til å påta seg slike oppdrag.
 - **EOD-operasjoner:** Dette oppdraget går ut på å stille evne til å oppdage og vurdere trusselen fra blindgjengere, improviserte eksplosiver og andre eksplosiver samt foreta enkel destruksjon. Merk igjen at det ikke er snakk om én EOD-hendelse, men å stille en kapasitet til å utføre slike oppdrag.

Overvåking

Overvåking er en viktig del av Heimevernets oppdragsportefølje. For å få fleksibilitet til å beskrive ulike ambisjonsnivåer, har vi skilt mellom hovedstridsområdet og resten av landet, og mellom land og maritim/kystsoner. Merk at oppdragene her går ut på å kunne stille en «styrkepakke» med evne til ISR¹⁹ i et geografisk område.

- **ISR land, hovedstridsområdet:** Dette oppdraget går ut på å være en fleksibel ressurs til anvendelse i distriktet. Oppdraget går ut på å kunne drive med ISR-relaterte aktiviteter i relevante områder innenfor distriktet, i distrikter med et høyt trusselnivå. Dette omfatter også kontraoppklaring og overvåking/avpatuljering av akser.
- **ISR land, resten av landet:** Dette er essensielt det samme oppdraget som over, men i distrikter med et lavt trusselnivå.
- **ISR maritim, hovedstridsområdet:** Dette oppdraget går ut på å kunne drive med maritime ISR-relaterte aktiviteter i relevante områder innenfor distriktet, i distrikter med et høyt trusselnivå.
- **ISR maritim, resten av landet:** Dette er essensielt det samme oppdraget som over, men i distrikter med et lavt trusselnivå.
- **Objektovervåking:** Dette oppdraget går ut på å drive overvåking av et objekt fra avstand slik at relevante utrykningsstyrker kan respondere på hendelser. Oppdraget vil bety et lite fotavtrykk av personell, men økt bruk av overvåkingsteknologi for å oppnå lokalt situasjonsbilde ved objektet.

¹⁸ En *temporary holding facility* er en midlertidig krigsfangeleir hvor krigsfanger samles og registreres før de sendes videre til en permanent fangeleir, ofte lokalisert lengre unna hovedstridsområdet.

¹⁹ *Intelligence, surveillance and reconnaissance.*

Bekjempelse

I den siste kategorien ser vi på oppdrag som går ut på å stille en styrkepakke som kan påta seg bekjempelsesoppdrag i et gitt geografisk område.

- **Bekjempelse land, hovedstridsområdet:** Oppdraget går ut på å bekjempe enheter opp mot troppsstørrelse utstyrt med lettpansrede kampkjøretøy, samt ha en evne til å bekjempe helikopter i selvforsvar. I oppdraget inngår også et krav om å kunne drive sekundærildledning.
- **Bekjempelse land, resten av landet:** Dette oppdraget går ut på bekjempelse av mindre forband av infanteri/spesialstyrker eller liknende, med lettpansrede kjøretøy.
- **Bekjempelse maritim, hovedstridsområdet:** Dette oppdraget går ut på å drive bekjempning i kystsonen i Finnmark. Dette forutsetter evne til visitasjon/varsling av fartøyer. Oppdraget krever evnen til å drive taktisk maritimt samvirke samt sekundærildledning.
- **Bekjempelse maritim, resten av landet:** Dette oppdraget går ut på å drive bekjempning av mindre trusler i kystsonen i resten av landet. Dette forutsetter evne til visitasjon/varsling av fartøyer. Oppdraget krever evnen til å drive taktisk maritimt samvirke.

4 Ambisjonsnivåer for fremtidens heimevern

Så langt i denne rapporten har vi beskrevet et sett med prinsipper som vi legger til grunn for utviklingen av fremtidens heimevern, basert på Hove mfl. (2019). Vi har også beskrevet generiske oppdrag vi har identifisert som et grunnlag for å detaljere hva fremtidens heimevern skal kunne gjøre. Disse momentene er utgangspunktet når vi i dette kapitlet kort vil beskrive mulige ambisjonsnivåer som kan legges til grunn for å sette krav til fremtidens heimevern.²⁰

Et ambisjonsnivå er med på å tydeliggjøre hvilken ytelse en gitt struktur skal ha. I vårt tilfelle vil et ambisjonsnivå være med på tydeliggjøre hvilke oppdrag Heimevernet skal løse og hvilket omfang av disse oppdragene det er naturlig å legge til grunn for utviklingen av fremtidens heimevern. Et tydelig ambisjonsnivå er spesielt viktig for å kunne vurdere hvorvidt et gitt strukturalternativ faktisk vil gi den ønskede effekten.

²⁰ Ambisjonsnivåene som presenteres i denne rapporten er på et overordnet nivå, og vil bli ytterligere detaljert i det videre arbeidet i prosjektet hvor vi blant annet skal ta frem ulike strukturforslag som kan realisere disse ambisjonsnivåene.

Det kan ofte være krevende å utlede et ambisjonsnivå for hele eller deler av en forsvarsstruktur, da det ofte uttrykkes implisitt gjennom vedtaket av en struktur i en langtidsplan. For andre avdelinger enn Heimevernet er det imidlertid i mange tilfeller lettere å utlede hva ambisjonsnivået er ved å se på strukturen, og gjennomføre scenarioanalyser som tydeliggjør hva som kreves for å løse de ulike oppdragene. Heimevernet er imidlertid i en litt spesiell situasjon, ved at organisasjonen skal utføre territoriale operasjoner i hele landet og ikke bare i et begrenset operasjonsområde. Videre skal HV i større grad operere i hele konfliktspekteret, fra fred, via krise, til krig, innenfor rammen av totalforsvaret. Dette gjør det mer krevende å utlede det implisitte ambisjonsnivået,²¹ og tydeliggjør behovet for eksplisitte ambisjonsnivåer som kan legges til grunn for utviklingen av fremtidens heimevern. Eksplisitte ambisjonsnivåer har også den bieffekten at det bidrar til en bedre allmenn forståelse av hva Heimevernet skal være i stand til å gjøre, slik at diskusjonen omkring HV kan gjøres til noe mer enn primært en diskusjon om størrelsen på strukturen.

4.1 Grunnleggende kjennetegn ved alle ambisjonsnivåene

Tanken bak ambisjonsnivåene i denne rapporten er at de bygger på hverandre. Som grunnlag for disse ambisjonsnivåene har vi valgt å definere et sett med grunnleggende kjennetegn og premisser vi mener bør ligge til grunn for fremtidens heimevern, uavhengig av hvilket ambisjonsnivå som velges. Dette er basert på prinsippene fra kapittel 2.

Heimevernet har fra starten hatt en lokal forankring, og er i dag den eneste delen av Forsvaret med en landsdekkende tilstedeværelse. Hove (2019) trekker frem lokal forankring som et viktig prinsipp for fremtidens heimevern. Den lokale forankringen bidrar til å bygge tillit til myndighetene, samtidig som den gir tilgang til det lokale nettverket i Heimevernet, som spiller en avgjørende rolle i å etablere lokal situasjonsforståelse. Dette nettverket er avgjørende for Heimevernets evne til oppdragsløsning og noe vi mener må ligge til grunn for enhver struktur i fremtidens Heimevern, uavhengig av ambisjonsnivå. Det er i denne sammenheng viktig å understreke, som i Hove (2019), at det lokale nettverket i Heimevernet ikke skal brukes til å overvåke norske borgere, men til å avdekke avvik fra normalsituasjonen, noe som kan gi grunnlag for videre handling i en gitt krisesituasjon.

Det moderniserte totalforsvaret er Norges nasjonale konsept for krisehåndtering, enten vi snakker om samfunnssikkerhets- eller statssikkerhetsutfordringer, og utgjør en stor del av grunnlaget for oppfyllelsen av beredskapsprinsippene (ansvar, nærhet, likhet og samvirke)²² som skal følges både i fred, krise og krig. Totalforsvarskonseptet tilsier at myndigheter skal ivareta tildelt ansvar og samvirke med andre myndigheter på alle nivå, noe som skal gjøres likt i hele krisespekteret. Samtidig skal utfordringer løses på lavest mulig nivå. Hensikten er at totalforsvarets samlede ressurser skal kunne utnyttes på best mulig måte – både til støtte for det sivile samfunn og til understøttelse av militære operasjoner. Grunnlaget, som bør ivaretas i alle

²¹ Dette fordi scenariogrunnlaget i mindre grad er rettet inn mot territoriale operasjoner utenfor hovedstridsområdet til Hæren, ei heller operasjoner innenfor rammene av totalforsvaret.

²² Se Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet (2018) for en nærmere beskrivelse av disse prinsippene.

ambisjonsnivåer, er derfor evnen til samvirke og utnyttelse av det potensial som ligger i nettverk og lokalkunnskap.

Heimevernet utgjør en sentral aktør i totalforsvaret og i det sivil-militære samvirket. For å være i stand til å fylle denne rollen er det avgjørende for HV å være i stand til å samvirke med både andre militære enheter og sivile myndigheter. Den sivil-militære koordineringen er avgjørende for at krisehåndteringen skal bli så effektiv som mulig. Uavhengig av hvilket ambisjonsnivå som velges for fremtidens heimevern vil det være avgjørende viktig at denne evnen til samvirke og sivil-militær koordinering legges til grunn for utviklingen. Dette er viktige kjennetegn ved HV i dag og noe som bør ligge til grunn for den videre utviklingen. Dette vil for eksempel kunne bety behov for en styrket liaisoneringskapasitet i HV.

Det siste kjennetegnet ved fremtidens Heimevern, som bør reflekteres uavhengig av valgt ambisjonsnivå er fleksibel støtte. Flexibilitet innebærer i denne sammenhengen en evne til innsats i hele konfliktspekteret fra fred, via krise, til krig. Det innebærer også mulighet for støtte på tvers av sektorer. Støtte innebærer å gjøre de eksisterende beredskapsorganisasjonene i samfunnet bedre i stand til å løse oppdragene innenfor sine respektive ansvarsområder.

4.2 Risiko og ambisjonsnivå

De ulike ambisjonsnivåene vi diskuterer i denne rapporten representerer i realiteten ulike bevilgningsnivåer for Heimevernet. Gjennom valg av ambisjonsnivå foretar politiske beslutningstakere en prioritering av Heimevernet sammenlignet med andre deler av forsvarssektoren og offentlig sektor. I en situasjon med begrensede offentlige budsjetter vil det alltid være krevende å prioritere én sektor mot en annen, og én del av forsvarssektoren mot en annen. Gjennom valget av ambisjonsnivå tar de politiske beslutningstakerne også implisitt stilling til en rekke andre faktorer, hvor risiko eller risikovilje er en viktig faktor. De vanskelige valgene som ligger implisitt i ambisjonsnivået som velges understreker betydningen av å tydeliggjøre forutsetningene og konsekvensene av de ulike ambisjonsnivåene.

Ideelt sett burde myndighetene være i stand til å beskytte eller sikre alt i samfunnet som har betydning for Forsvaret, for nasjonale sikkerhetsinteresser og for befolkningen mot enhver tenkelig trussel. Dette vil ikke la seg gjøre i praksis, og myndighetene må bestemme hva man skal bruke ressurser på å beskytte, og hvilke trusler man skal kunne beskytte mot. En slik ambisjonsbeslutning er selvsagt implisitt en beslutning om hva som *ikke* skal prioriteres, og som vil forbli sårbarheter. Grensedragningen mellom hva som ligger innenfor og hva som ligger utenfor ambisjonen blir dermed en risikovurdering der kostnaden for å oppnå et lavere risikonivå må veies mot kostnaden for andre offentlige formål. De hendelsene som ligger utenfor ambisjonsnivået, bør være de som enten vurderes å være for usannsynlige til at man skal ta seg råd til å planlegge for det, eller de hvor konsekvensene ved en eventuell hendelse er små nok til at man kan tolerere risikoen.

Valg av ambisjonsnivå sier implisitt noe om beslutningstakernes risikovilje når det gjelder oppdragsutførelse i HV. Denne risikoviljen vil da påvirke hvor mange, og hvilke, objekter HV

kan sikre, hvilke akser som kan overvåkes, hvordan samvirke gjennomføres og hvordan eventuell bekjempning av fiendtlige styrker kan gjennomføres. Sagt på en annen måte vil det påvirke hvordan HV vil kunne gjennomføre territorielle operasjoner.

4.3 Ambisjonsnivåer

Under vil vi kort redegjøre for fire mulige ambisjonsnivåer for fremtidens heimevern. Ambisjonsnivåene bygger i stor grad på hverandre og er, i stigende rekkefølge, gitt følgende betegnelser:

- Overvåking og respons
- Sikring og innsats
- Samtidig innsats
- Slagkraftig sikring og innsats

I prosjektets videre arbeid vil den kvalitative beskrivelsen vi gir her bli supplert med vurderinger av hvordan disse ambisjonsnivåene kan konkretiseres i form av hvor mange generiske oppdrag²³ strukturen skal kunne løse parallelt. Deretter vil vi ved hjelp av kapabilitetskravene i den graderte rapporten²⁴ kunne beskrive hva ambisjonsnivåene betyr i form av kvantitative evnekrav.

4.3.1 Overvåking og respons

Ambisjonsnivået representerer en mindre, mobil styrke med organisk mobilitet som i større grad enn dagens heimevern legger opp til bruk av reaksjonsstyrker i oppdragsutførelsen, dvs. at den lokale tilstedeværelsen reduseres til fordel for sentrale reaksjonsstyrker i distriktet. Som en konsekvens av et mindre volum stilles det krav til færre geværtropper i områdestrukturen, noe som igjen gjør det nødvendig å redusere antall nøkkelpunkter med permanent objektsikring i krise/krig. Ambisjonsnivået legger i større grad opp til utnyttelse av teknologi for overvåking av objekter fra sentralt plasserte lokasjoner i distriktene, med styrker dedikert til å rykke ut for å løse situasjoner når de oppstår. Med dette ambisjonsnivået legges det opp til en mindre grad av lokal forankring, noe som kan åpne for større grad av deployering mellom distrikter. Ambisjonsnivået forutsetter et økt krav til grunnsikring som må dekkes av objekteier, ev. ved bruk av sivile vaktelskaper. Ambisjonsnivået innebærer en svært begrenset evne til sikring av sivile objekter inkludert politiobjekter, noe som gjør at objekteier for disse objektene må ta et større ansvar og selv ha evnen til å sikre disse over tid. Ambisjonsnivået innebærer en begrenset evne til alliert mottak.

²³ Som beskrevet i kapittel 3.2.

²⁴ Forsvarets forskningsinstitutt (2020).

4.3.2 Sikring og innsats

Ambisjonsnivået representerer en styrke bestående av lette infanteristyrker med begrenset organisk mobilitet. Noe organisk mobilitet er tilgjengelig for Heimevernet for å gi reaksjonsstyrkene tilstrekkelig fleksibilitet til å løse pålagte oppdrag. Ambisjonsnivået muliggjør en objektsikring om lag på dagens nivå med tanke på antall objekter, men gir en bedre evne til oppdragsløsning gjennom økt evne til å etablere felles situasjonsforståelse. Videre vektlegges det i dette ambisjonsnivået en forbedret evne til å bekjempe irregulære trusler. Utenfor hovedoperasjonsområdet til Hæren representerer ambisjonsnivået en begrenset evne til å bekjempe mindre forband av fiendtlige styrker. Relevante akser avpatruljeres for å bidra til felles situasjonsforståelse, men blir ikke sikret ut over patruljer av regelmessig karakter. Støtte til alliert mottak dekkes kun dersom aktuelt objekt står på Forsvarets nøkkelpunktliste, med unntak av relevant koordinering med sivile og militære myndigheter. Behov for ytterligere sikring ivaretas gjennom en dynamisk objektsikring²⁵, og håndteres ved å ta risiko på lavere prioriterte objekter. Det er en begrenset ambisjon for Heimevernet knyttet til objekter med sjøside der maritime trusler i stor grad må håndteres av Sjøforsvaret og andre allierte. Utnyttelse av sivile fartøyer forutsettes i stor grad benyttet ved behov for maritim mobilitet.

4.3.3 Samtidig innsats

Ambisjonsnivået bygger på ambisjonsnivået «sikring og innsats» og representerer en styrket ambisjon for mottak av allierte styrker ved å kunne beskytte flere mottaksområder samtidig. Antall objekter som kan gjøres til gjenstand for objektsikring i regi av Heimevernet økes til også å inkludere sivile objekter av betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser og betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner (iht. Sikkerhetsloven). Videre legges det opp til en større evne til samtidighet ved at de objektene som må håndteres dynamisk under ambisjonsnivået «sikring og innsats» nå kan håndteres samtidig med de øvrige objektene av betydning for forsvarsevnen. Med dette ambisjonsnivået gis Heimevernet en mulighet til å drive beskyttelse av relevante forsynings- og fremføringsakser i tråd med anerkjente prinsipper. Ambisjonsnivået inkluderer et ansvar for etablering og sikring av krigsfangetjeneste i bakre områder for en mindre gruppe krigsfanger. Selve driften av krigsfangetjenesten ivaretas i samarbeid med andre deler av Forsvaret. Utenfor hovedoperasjonsområdet til Hæren representerer ambisjonsnivået en evne til å bekjempe mindre forband av fiendtlige styrker, mens ambisjonsnivået representerer en begrenset evne til høyintensiv strid i landdomenet innenfor Hærens hovedoperasjonsområde.

4.3.4 Slagkraftig sikring og innsats

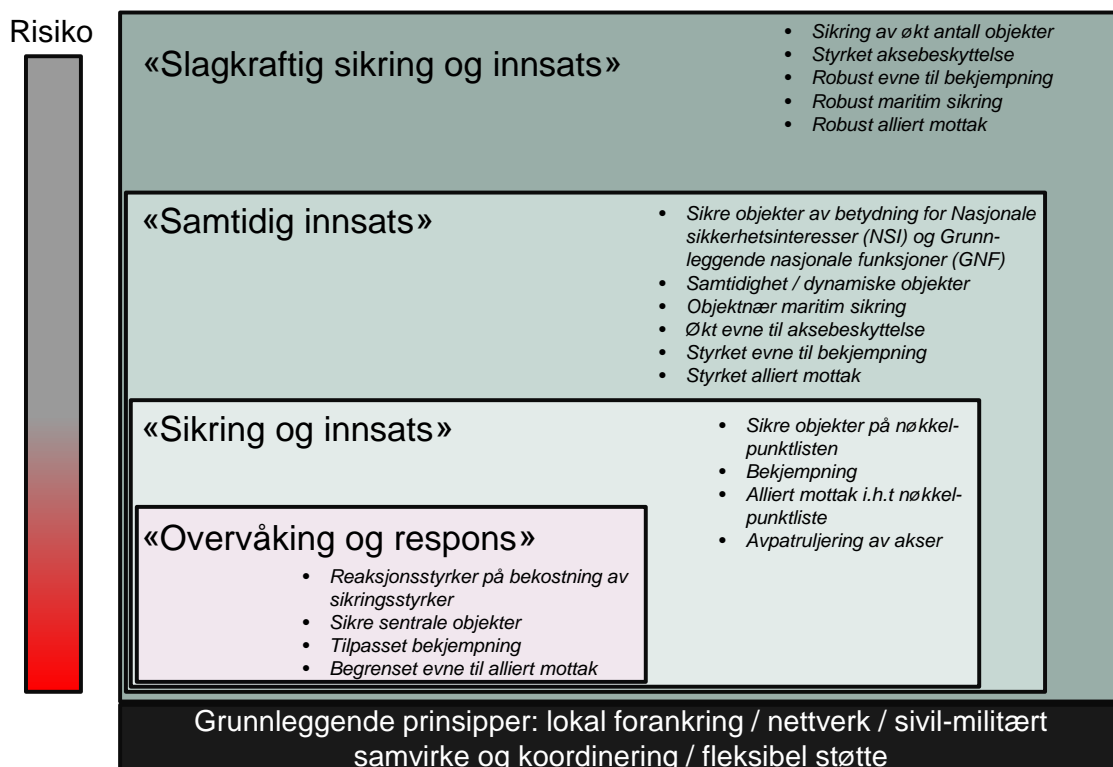
Ambisjonsnivået bygger videre på ambisjonsnivået «samtidig innsats». Ambisjonsnivået representerer en struktur som er i stand til å gi en slagkraftig sikring og innsats i relevante domener, gjennom en robust evne til beskyttelse av akser i tillegg til maritime kapasiteter som gir evne til deteksjon og bekjempelse av relevante trusler i kystnære strøk. Ambisjonen utvikler evnen til bidrag i høyintensiv strid i landdomenet innenfor Hærens hovedoperasjonsområde. For

²⁵ Med dynamisk objektsikring menes at objektsikringen i større grad vurderes i tid og rom, dvs. at hvilke objekter som trenger beskyttelse til enhver tid gjøres til gjenstand for en kontinuerlig vurderinger og mannskaper kan flyttes mellom objekter ved behov.

å bidra i høyintensiv strid inkluderer dette ambisjonsnivået en større grad av organisk mobilitet, både på og utenfor vei, for relevante HV-styrker. Utenfor hovedoperasjonsområdet til Hæren representerer ambisjonsnivået en økt evne til å bekjempe større forband av fiendtlige styrker som angriper utvalgte særlig viktige objekter. Ambisjonsnivået gir Heimevernet en økt evne til bekjempelse av mindre trusler i kystnære strøk, både over og under overflaten, noe som har betydning for viktige objekter med sjøside og for allierte innseilingsleder. Videre økes ambisjonen for objektsikring ved at ytterligere sivile objekter av betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner og nasjonale sikkerhetsinteresser inkluderes i oppdragsporteføljen til Heimevernet, f.eks. politiobjekter. Heimevernets evne til å etablere og sikre en krigsfange-tjeneste økes gjennom en økt ambisjon for antall krigsfanger ivaretatt på egnet sted i bakre områder. Som tidligere ivaretas driften av krigsfangetjenesten i samarbeid med andre deler av Forsvaret. Ambisjonsnivået innebærer en robust evne til alliert mottak.

4.3.5 Oppsummering

De fire ambisjonsnivåene presentert i dette kapitlet kan illustreres som vist i figur 4.1. Figuren viser sammenhengen mellom de ulike ambisjonsnivåene og det som kjennetegner dem.

Figur 4.1 Mulige ambisjonsnivåer for fremtidens heimevern.

Disse ambisjonsnivåene representerer i realiteten ulike bevilgningsnivåer for et fremtidig heimevern. Gjennom valg av ambisjonsnivå vil politiske beslutningstakere implisitt også si noe om

egen risikovilje.²⁶ Ved valg av et lavere ambisjonsnivå vil risikoen naturlig nok være større enn ved valg av et høyere ambisjonsnivå, fordi de potensielle truslene fortsatt kan inntreffe. Figur 4.1 angir ikke et absolutt nivå på risikoen som tas, og det laveste ambisjonsnivået kan ikke umiddelbart tolkes som utilstrekkelig selv om angivelsen av risiko i figuren er rød. Dette er kun for illustrasjonsformål.

Figur 4.1 kan ikke tolkes som at det høyeste ambisjonsnivået alltid vil være å foretrekke. Hvilket ambisjonsnivå som er det korrekte vil blant annet være avhengig av størrelsen på det totale forsvarsbudsjettet og ansvarsfordelingen mellom Heimevernet og de øvrige grenene og avdelingene i Forsvaret. Figur 4.1 må heller ikke leses som en anbefaling om hvilket ambisjonsnivå som bør velges. Dette må avgjøres innenfor rammene av en normal langtidsplanprosess i Forsvarsdepartementet hvor helheten av Forsvarets operative kapabiliteter vektet mot hverandre og sees opp mot den politiske viljen til å bruke penger på forsvar kontra andre tiltak i offentlig sektor.

Figur 4.1 viser også hvordan de retningsgivende prinsippene beskrevet i kapittel 5 henger sammen med ambisjonsnivåene. Uavhengig av hvilket ambisjonsnivå som velges for fremtidens heimevern ble det i Hove mfl. (2019) skissert ett sett med grunnleggende prinsipper som vi mener bør ligge til grunn for den videre utviklingen av Heimevernet. Disse prinsippene er ytterligere konkretisert i kapittel 5 og ligger som et grunnlag i figur 8.1. Valg av ambisjonsnivå vil kunne påvirke hvordan dette grunnlaget utøves og hvordan det påvirker organiseringen av HV. Uavhengig av ambisjonsnivå ansees ivaretagelsen av prinsippene imidlertid som avgjørende for den videre utviklingen av Heimevernet.

5 Avslutning

Denne rapporten er et ugradert utdrag av en gradert FFI-rapport²⁷ som analyserer kapabilitetskrav for fremtidens heimevern. I denne rapporten har vi tatt for oss de mest relevante ugraderte delene fra denne rapporten, nemlig mulige oppdrag og ambisjonsnivåer for fremtidens heimevern. Hensikten med rapporten er blant annet å bidra til en offentlig debatt omkring nettopp fremtidens heimevern.

Den graderte rapporten vil i ytterligere detalj utlede hvilke evner Heimevernet trenger for å løse de identifiserte oppdragene, en analyse som blant annet vil være avhengig av trusselsituasjonen HV vil møte i fremtiden. Dette er gradert informasjon, og er således ikke tatt med i denne rapporten. I denne rapporten har vi i stedet fokusert på de generiske oppdragene vi mener det vil

²⁶ Trusselsituasjonen Heimevernet vil kunne komme til å stå overfor i en fremtidig konflikt er gradert og kan således ikke behandles i en ugradert rapport som dette. Forsvarets forskningsinstitutt (2020) (KONFIDENSIELT) behandler imidlertid dette temaet i mer detalj.

²⁷ Forsvarets forskningsinstitutt (2020).

være naturlig å benytte i den videre utviklingen av Heimevernet. Hvilke av disse oppdragene fremtidens heimevern skal være i stand til å løse og i hvilket omfang vil naturlig nok være avhengig av ambisjonen som legges til grunn fra politiske beslutningstakere.

Ambisjonsnivåene vi har identifisert i denne rapporten gir mulighet til å velge en ønsket innretning for fremtidens heimevern, samtidig som man med det valget er tydelig på hva dette valget betyr for organisasjonen. Gjennom et valg av ambisjonsnivå tydeliggjøres hva som er kravene til en militær organisasjon. Denne tydeliggjøringen bidrar til et mer opplyst offentlig ordskifte om HV, samtidig som det gjør det mulig for prosjektet i det videre arbeidet å bygge alternative strukturer som svarer på disse ambisjonsnivåene.

Denne rapporten er en del av FFI-prosjekt 1489 – Heimevernet mot 2030 – et prosjekt som ble etablert i etterkant av stortingsbehandlingen av Landmaktsproposisjonen (Prop. 2 S (2017–2018)). Prosjektet skal frem mot sommeren 2021 ta frem et helhetlig innspill til vurderinger av Heimevernet i langtidsplanleggingsarbeidet i sektoren. I det videre arbeidet vil vi detaljere de overordnede ambisjonsnivåene vi har presentert i denne rapporten ved hjelp av kapabilitetsbeskrivelsene som utarbeides i den graderte delen av arbeidet. Videre vil vi arbeide med ulike strukturforslag som svarer på disse ambisjonsnivåene, og som vil gi politiske beslutningsmyndigheter et sett med alternativer som kan vurderes opp mot den politiske ambisjonen for den videre utviklingen av Heimevernet. Den videre utviklingen av Heimevernet må naturlig nok også vurderes opp mot helheten i forsvarsstrukturen, for å identifisere en mest mulig kostnads-effektiv styrkestruktur. Dette gjøres naturlig i de fireårige planprosessene for den videre utviklingen av forsvarssektoren. I dette arbeidet vil resultatene fra dette prosjektet være et viktig innspill, sammen med en rekke andre innspill som belyser andre deler av Forsvarets struktur.²⁸

²⁸ Den pågående funksjonelle studien *landoperasjoner utenfor hovedstridsområdet*, som gjennomføres i FFI-prosjekt 1503 – Funksjonelle studier III, og studier av alliert mottak er eksempler på graderte studier som vil være viktig i dette arbeidet.

Forkortelser

BFF	Beredskapssystem for forsvarssektoren
CBRNE	Chemical, biological, radiological, nuclear & explosives
DSB	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
FFI	Forsvarets forskningsinstitutt
GNF	Grunnleggende nasjonale funksjoner
HV	Heimevernet
HVST	Heimevernsstaben
KOMØD	Kommunikasjonsødeleggelse
KYP	Kystmeldepost
NSM	Nasjonal sikkerhetsmyndighet
POD	Politidirektoratet
PST	Politiets sikkerhetstjeneste
TOS	Territorielt operasjonssenter

Referanser

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. (2016). *Samfunnets kritiske funksjon - Hvilken funksjonsevne må samfunnet opprettholde til enhver tid?*
- Forsvarets forskningsinstitutt. (2019). (U) *Scenariobeskrivelse, -analyse og kapabilitetskrav*. FFI-rapport 19/00165 (KONFIDENSIELT).
- Forsvarets forskningsinstitutt. (2020). (U) *Heimevernet mot 2030: Mulige oppdrag og kapabilitetskrav*. FFI-rapport 20/01547 (KONFIDENSIELT).
- Forsvarets forskningsinstitutt. (2020). *Norwegian long-term defence analysis – a scenario- and capability based approach*. FFI-rapport [Under arbeid].
- Forsvarsdepartementet. (2020). *Prop. 62 S (2019–2020) – Vilje til beredskap – evne til forsvar – Langtidsplan for forsvarssektoren*.
- Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet. (2018). *Støtte og samarbeid – En beskrivelse av totalforsvaret i dag*.
- Hove, K. H., Berg-Knutsen, E., Dahl, P. K., & Ronnes, N. (2019). *Heimevernet mot 2030: Framtidig rolle og oppgaver*. FFI-rapport 19/01682.
- NATO. (2019). *Allied Administrative Publication (AAP-06) – NATO Glossary of terms and definitions – Edition 2019*.
- Riksrevisjonen. (2018). *Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølging av objektsikring – oppdatert – Dokument 3:11 (2017–2018)*.
- Åtland, K., Beadle, A., Diesen, S., Glærum, S., Mørkved, T., Nyhamar, T., & Stenersen, A. (2018). *Gjennomgang av FFIs scenariogrunnlag for Forsvarets langtidsplanlegging, 2018*. FFI-rapport 18/00669 (BEGRENSET).

About FFI

The Norwegian Defence Research Establishment (FFI) was founded 11th of April 1946. It is organised as an administrative agency subordinate to the Ministry of Defence.

FFI's MISSION

FFI is the prime institution responsible for defence related research in Norway. Its principal mission is to carry out research and development to meet the requirements of the Armed Forces. FFI has the role of chief adviser to the political and military leadership. In particular, the institute shall focus on aspects of the development in science and technology that can influence our security policy or defence planning.

FFI's VISION

FFI turns knowledge and ideas into an efficient defence.

FFI's CHARACTERISTICS

Creative, daring, broad-minded and responsible.

Om FFI

Forsvarets forskningsinstitutt ble etablert 11. april 1946. Instituttet er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Forsvarsdepartementet.

FFIs FORMÅL

Forsvarets forskningsinstitutt er Forsvarets sentrale forskningsinstitusjon og har som formål å drive forskning og utvikling for Forsvarets behov. Videre er FFI rådgiver overfor Forsvarets strategiske ledelse. Spesielt skal instituttet følge opp trekk ved vitenskapelig og militærteknisk utvikling som kan påvirke forutsetningene for sikkerhetspolitikken eller forsvarsplanleggingen.

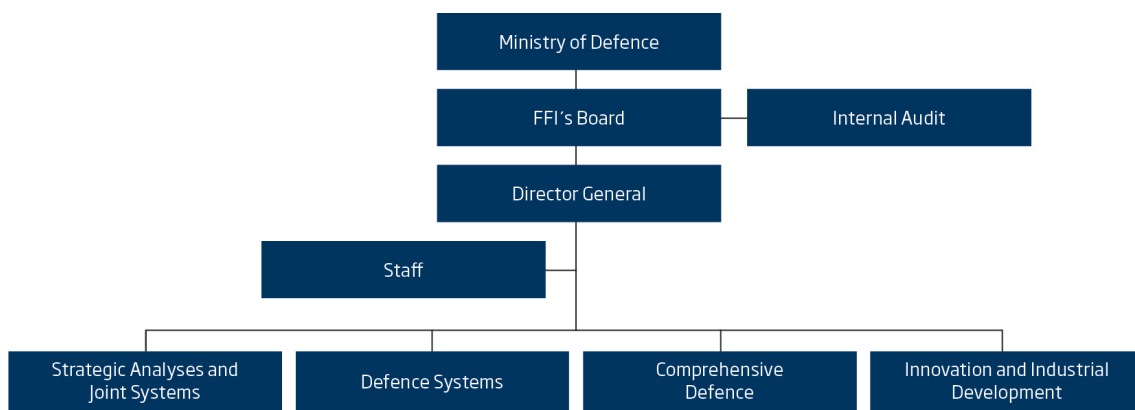
FFIs VISJON

FFI gjør kunnskap og ideer til et effektivt forsvar.

FFIs VERDIER

Skapende, drivende, vidsynt og ansvarlig.

FFI's organisation

Forsvarets forskningsinstitutt
Postboks 25
2027 Kjeller

Besøksadresse:
Instituttveien 20
2007 Kjeller

Telefon: 63 80 70 00
Telefaks: 63 80 71 15
Epost: ffi@ffi.no

Norwegian Defence Research Establishment (FFI)
P.O. Box 25
NO-2027 Kjeller

Office address:
Instituttveien 20
N-2007 Kjeller

Telephone: +47 63 80 70 00
Telefax: +47 63 80 71 15
Email: ffi@ffi.no